

Crna Gora
Ministarstvo kulture i medija

Adresa: Njegoševa br. 83
81250 Cetinje, Crna Gora
tel: +382 41 232 571
fax: +382 41 232 572
www.gov.me/mku

IZVJEŠTAJ O RADU I STANJU U UPRAVNIM OBLASTIMA MINISTARSTVA KULTURE I MEDIJA ZA 2025. GODINU

Cetinje, april 2026. godine

SADRŽAJ

1. UVOD	2
2. REALIZACIJA CILJEVA I AKTIVNOSTI IZ PROGRAMA RADA VLADE	2
3. IZVRŠAVANJE ZAKONA I DRUGIH PROPISA	3
3.1. Rješavanje u prvostepenom upravnom postupku	3
3.2. Rješavanje u drugostepenom upravnom postupku	5
3.3. Programske aktivnosti Ministarstva kulture i medija sa osvrtom na realizaciju u vršenju upravnog nadzora	5
3.3.1 Direktorat za kulturno-umjetničko stvaralaštvo	5
3.3.2 Direktorat za kulturnu baštinu	7
3.3.3 Direktorat za razvoj kreativnih industrije	11
3.3.4 Direktorat za medije	12
3.3.5 Kabinet ministarke	13
3.3.6 Odjeljenje za inspekcijski nadzor	14
3.3.7 Međunarodna saradnja i evropske integracije	15
3.3.8 Saradnja s UNESCO	18
4. PLAN INTEGRITETA, KADROVSKI POSLOVI, JAVNE NABAVKE I SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA	19
4.1 Plan integriteta, kadrovski poslovi	19
4.2 Javne nabavke i državna pomoć	19
4.3 Slobodan pristup informacijama	19
5. REALIZACIJA ZAKLJUČAKA VLADE	20
6. PREDLOG MJERA ZA UNAPREĐENJE STANJA PO OBLASTIMA ZA KOJU JE MINISTARSTVO OSNOVANO	20
6.1 Kulturno-umjetničko stvaralaštvo	20
6.2 Kulturna baština	21
6.3 Odjeljenje za inspekcijski nadzor	22
6.4 Međunarodna saradnja i evropske integracije	22
6.5 Kreativne industrije	23
6.6 Finansijsko poslovanje	23
6.7 Kadrovski kapaciteti	23
6.8 Javne nabavke	23
6.9 Kapitalni projekti u oblasti culture	24
6.10 Saradnja sa NVO	24
7. PODACI IZ FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA MINISTARSTVA	24
8. PREGLED AKTIVNOSTI ZA ORGANE UPRAVE NAD KOJIMA MINISTARSTVO VRŠI NADZOR	24
8.1 Uprava za zaštitu kulturnih dobara	24
8.2 Državni arhiv Crne Gore	25

1. UVOD

Ministarstvo kulture i medija (u daljem tekstu: Ministarstvo), u skladu sa članom 65 Zakona o državnoj upravi ("Službeni list CG", br. 78/18, 70/21 i 52/2022), izradilo je Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima iz nadležnosti Ministarstva za 2025. godinu. Izvještaj se sastoji od osam tačaka, i to: uvoda, realizacije ciljeva i aktivnosti iz programa rada Vlade, izvršavanje zakona i drugih propisa (rješavanje u prvostepenom upravnom postupku i rješavanje u drugostepenom upravnom postupku), programskih aktivnosti Ministarstva (pregled po organizacionim jednicama), plana integriteta, kadrovskih poslova i javnih nabavki, slobodnog pristupa informacijama, realizacije budžeta, međunarodne saradnje i evropskih integracija (saradnja s UNESCO, učešće u IPA programima prekogranične saradnje, učešće u programima Evropske unije, učešće u programima Savjeta Evrope i ostali međunarodni programi i manifestacije), pregled aktivnosti organa državne uprave iz oblasti kulture (Uprava za zaštitu kulturnih dobara i Državni arhiv) kao i prijedlog mjera za unapređenje stanja.

2. REALIZACIJA CILJEVA I AKTIVNOSTI IZ PROGRAMA RADA VLADE

U okviru Srednjoročnog programa rada Vlade Crne Gore 2024–2027, postoje dva cilja čija je realizacija u nadležnosti Ministarstva kulture i medija, organa uprave u oblasti kulture i javnih ustanova kulture na državnom nivou. U pitanju su cilj 4: Slobodni mediji – objektivno informisano društvo i cilj 16: Kultura kao način života.

Polazeći od postignutih vrijednosti indikatora učinka na kraju 2025. godine, može se konstatovati da realizacija oba cilja napreduje, ali je svakako i dalje potrebno raditi na jačanju slobode medija i sigurnosnom ambijentu za zaposlene u medijima u Crnoj Gori, kroz efektivnu implementaciju medijskih zakona i dalje usklađivanje sa zakonodavstvom EU, kao i na inoviranju pravnog okvira u oblasti kulture i razvoju podsticajnih kulturnih politika.

Indeks slobode medija, kao indikator učinka za cilj u oblasti medija, shodno izvoru Reporteri bez granica, pokazuje da je Crna Gora postigla dobar napredak, dok je u odnosu na izvor Freedom House postignut isti rezultat kao 2024. godine.

U oblasti kulture dostignuta je ili premašena većina prelaznih vrijednosti indikatora učinka za 2025. godinu. Zahvaljujući kontinuiranom povećanju podrške za razvoj kulture, odnosno sve većem broju sufinansiranih projekata i većem iznosu opredijeljenih sredstava putem javnih konkursa Ministarstva, kao i programima diversifikacije publike nacionalnih ustanova kulture, kultura postaje dostupnija široj javnosti, čime se pozitivno utiče na razvoj kulturnih navika stanovništva i na postizanje krajnjeg cilja poimanja kulture kao načina života.

Stepen realizacije aktivnosti iz Programa rada Vlade Crne Gore za 2025. godinu, za koje je nadležno Ministarstvo kulture i medija je 70%. Naime, Programom je bilo planirano 10 aktivnosti, od čega devet iz oblasti kulture (tri u tematskom i šest u normativnom dijelu) i jedna tematska aktivnost iz oblasti medija, a realizovano je sljedećih sedam:

- Izvještaj o realizaciji Akcionog plana Medijske strategije Crne Gore 2023–2027. za period 2023–2024. i Akcioni plan 2025–2026, 31.7.2025;
- Izvještaj o realizaciji Akcionog plana Nacionalnog programa razvoja kulture 2023–2027. za 2024. godinu i Akcioni plan 2025–2026, 31.7.2025;
- Izvještaj o realizaciji Programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2024. godinu, i Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2025. godinu, 2.10.2025;
- Analiza primjene i potrebe inoviranja Zakona o kulturi, 16.10.2025;
- Uredba o izmjeni i dopuni Uredbe o kriterijumima za određivanje manifestacija i festivala od posebnog značaja za kulturu Crne Gore, 26.12.2025;
- Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kinematografiji, 26.12.2025;
- Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pozorišnoj djelatnosti, 26.12.2025;

- Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o bibliotečkoj djelatnosti, 30.10.2025;
- Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o muzejskoj djelatnosti, 30.10.2025.

Imajući u vidu da su izmjene zakonodavnog okvira nastale u otvorenom i transparentom procesu, kroz dijalog sa strukom, institucijama i svim zainteresovanim akterima, sa sigurnošću možemo reći da je Crna Gora dobila moderan, funkcionalan i evropski usklađen sistem kinematografske i pozorišne djelatnosti, koji će odgovoriti potrebama savremenog filma i teatra.

Konkretno, u oblasti kinematografije, polazeći od toga da je u Ministarstvu kulture i medija film prepoznat kao značajan resurs od javnog i ekonomskog interesa, inovirani normativni mehanizmi unaprijediće ambijent za dalji razvoj domaće kinematografije, ali i za privlačenje međunarodnih filmskih produkcija, kroz novi sistem podsticajnih mjera.

Kada je riječ o pozorišnoj djelatnosti, predloženim normativnim rješenjima ojačaće se profesionalni standardi, institucionalna stabilnost i umjetnički kvalitet u ovoj oblasti.

Uredbom o izmjeni i dopuni Uredbe o kriterijumima za određivanje manifestacija i festivala od posebnog značaja za kulturu Crne Gore uvedeni su jasni, mjerljivi i savremeni kriterijumi za određivanje manifestacija i festivala od posebnog značaja za kulturu Crne Gore, čime se doprinosi jačanju kulturnog identiteta Crne Gore, međunarodnoj afirmaciji crnogorske kulturne scene, promociji kulturne raznolikosti i podsticanju savremenih umjetničkih praksi.

Nerealizovane obaveze odnose se na tri sljedeća propisa iz oblasti kulture:

- **Predlog zakona o kulturi**

Uzimajući u obzir da je u pitanju krovni zakon u oblasti kulture, postojala je potreba za prethodnom izradom Analize primjene i potrebe inoviranja Zakona, kojom su date preporuke za regulativna i implementacijska poboljšanja u oblasti kulture. Budući da je Analiza, kao osnov za pripremu Zakona, usvojena u IV kvartalu 2025, to je uticalo na dalje faze normativnog procesa, pa je iz opravdanih razloga izrada Predloga zakona o kulturi u PRV za 2026. godinu, planirana u IV kvartalu.

- **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti kulturnih dobara**

Radna grupa pripremila je tekst izmjena i dopuna Zakona i javna rasprava o Nacrtu zakona trajala je u periodu od 18.11. do 8.12.2025. godine, nakon čega je objavljen Izvještaj o sprovedenoj javnoj raspravi 31.12.2025. Imajući u vidu da je odredbe predmetnog zakona potrebno usagasiti sa složenom pravnom tekovinom Evropske unije u ovoj oblasti, kao i sa novim propisima u oblasti uređenja prostora i izgradnje objekata, ocijenjeno je da je potrebno dodatno vrijeme za realizaciju ove obaveze, pa je u PRV za 2026. godinu, planirano za IV kvartalu.

- **Predlog zakona o izmjenama Zakona o arhivskoj djelatnosti**

Radna grupa koja je bila obrazovana na pripremi izmjena i dopuna Zakona, utvrdila je neophodnost izrade novog zakonodavnog okvira u oblasti arhivske djelatnosti, te pripremila novi Nacrt zakona o arhivskoj djelatnosti koji je stavljen na javnu raspravu 12.12.2025. godine. Kako bi normativni proces bio zaokružen na odgovarajući način, utvrđivanje Predloga zakona, u PRV za 2026. godinu, planirano je u IV kvartalu.

3. IZVRŠAVANJE ZAKONA I DRUGIH PROPISA

3.1. Rješavanje u prvostepenom upravnom postupku

Direktoratu za kulturnu baštinu dostavljen je zahtjev za odobravanje polaganja stručnog ispita radi sticanje stručnih zvanja iz konzervatorske, muzejske, arhivske i bibliotečke djelatnosti. Na osnovu istih, obrađeno je 128 zahtjeva i donijeto je 106 rješenja o odobravanju polaganja

stručnog ispita za odgovarajuće stručno zvanje iz oblasti, konzervatorske, muzejske arhivske i bibliotečke djelatnosti. Ministarstvo je organizovalo dva ispitna roka (april i oktobar), nakon čega je po završetku istih izdalo 87 uvjerenja o stečenom stručnom zvanju, 12 kandidata je upućeno za popravni ispit u narednom ispitnom roku, dok 28 kandidata nije pristupilo polaganju u zakazanim terminima.

Direktoratu je podnijeto ukupno 20 zahtjeva za dodjeljivanje/priznavanje stručnih zvanja iz oblasti konzervatorske, muzejske arhivske i bibliotečke djelatnosti. Na osnovu podnijetih zahtjeva izdato je 16 uvjerenja o dodjeljivanju/priznavanju stručnog zvanja u oblasti konzervatorske, muzejske arhivske i bibliotečke djelatnosti, donijeta su dva rješenja o odbijanju, dok dva zahtjeva nijesu riješena, s obzirom na to da se čeka stav Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija u vezi sa statusom master studija, radi razmatranja dostavljenih diploma, odnosno uvjerenja.

U izvještajnom periodu dostavljena su 19 zahtjeva za izdavanje konzervatorske licence, od čega je za fizička lica bilo 16 zahtjeva, a za pravna lica 3 zahtjeva. Stručna komisija za izdavanje i oduzimanje konzervatorske licence razmatrala je dostavljene zahtjeve i konstatovala da je za sve potrebna dopuna ili dostavljanje informacija od strane Uprave za zaštitu kulturnih dobara po službenoj dužnosti koje podnosi Komisija. Za sve navedene zahtjeve donijeta su rješenja i to 5 rješenja o odbijanju zbog neispunjavanja uslova za izdavanje traženih licenci i 14 rješenja o izdavanju konzervatorskih licenci.

Direktoratu je dostavljeno 5 zahtjeva za izdavanje istraživačke licence za sprovođenje arheoloških istraživanja, od kojih je 3 zahtjeva podnijeto od strane fizičkih lica, a dva su zahtjeva podnijeta od strane pravnih lica. Stručna komisija je razmatrala dostavljene zahtjeve i predložila Ministarstvu izdavanje istraživačke licence. S tim u vezi, Ministarstvo je donijelo 3 rješenja o izdavanju istraživačkih licenci za vršenje arheoloških istraživanja (2 za pravna lica i 1 za fizičko lice), na period od pet godina, i dva rješenja o odbijanju za dva fizička lica.

Direktorat je u postupku za davanje saglasnosti na predloge programa podizanja/odluke podizanja spomen-obilježja od strane lokalnih samouprava, donijelo 5 rješenja o davanju saglasnosti na predloge programa podizanja spomen-obilježja i 10 rješenja o davanju saglasnosti na predloge odluke za podizanje spomen-obilježja.

Direktoratu je dostavljeno ukupno 8 zahtjeva za izdavanje odobrenja za privremeno iznošenje kulturnih dobara, antikviteta i umjetnina od strane nacionalnih ustanova kulture, na osnovu kojih je izdato 7 odobrenja za privremeno iznošenje kulturnih dobara, dok je 1 zahtjev obustavljen zbog odustajanja ustanove od istog.

Direktoratu je dostavljeno 26 zahtjeva javnih ustanova za oslobađanje od plaćanja carina i PDV-a, na osnovu kojih je izdato 25 mišljenja za oslobađanje carina i PDV-a na robu koja je predmet uvoza, a koja služi za obavljanje njihove matične djelatnosti i ista nema komercijalni karakter, dok je u jednom slučaju podnosilac odustao od zahtjeva.

U izvještajnom periodu izdato je jedno odobrenje za upotrebu državnog simbola – grba, po zahtjevu pravnog lica.

Direktoratu za kulturno-umjetničko stvaralaštvo podnijeto je 134 zahtjeva za iznošenje umjetnina, po kojima je donijeto 134 rješenja o iznošenju umjetnina, od čega su 43 rješenja o privremenom, a 91 rješenja o trajnom iznošenju umjetnina.

Podnijeto je 11 zahtjeva za oslobađanje od plaćanja carine i PDV-a, od kojih su 6 od fizičkog lica, a 5 od nacionalnih ustanova kulture, na osnovu kojih je izdato 11 mišljenja o oslobađanju od plaćanja carine i PDV-a na robu koja je predmet uvoza, a koja služi za obavljanje njihove matične djelatnosti i ista nema komercijalni karakter.

Takođe, izdata su 4 uvjerenja o statusu samostalni umjetnik/stručnjak u kulturi.

Vlada Crne Gore je zaključkom broj 11-011/25-3290 /2 od 25.09.2025. godine, na prijedlog Stručne Komisije Ministarstva kulture i medija, donijela rješenja o dodjeljivanju statusa za 15 istaknutih kulturnih stvaralaca.

Po osnovu navedenog zaključka Vlade Crne Gore, Ministarstvo kulture i medija je, donijelo 15 rješenja kojima se utvrđuje visina doživotne mjesečna naknada po osnovu statusa istaknutog kulturnog stvaraoca.

Ministarstvo kulture i medija je donijelo 43 rješenja o uskladjivanju visine naknade za 43 istaknuta kulturna stvaraoca.

Donijeta su 4 akta kojima se odobrena snimanja inostranog producenta na teritoriji Crne Gore, dok po jednom zahtjevu nije odlučeno.

3.2. Rješavanje u drugostepenom upravnom postupku

Direktorat za kulturnu baštinu, rješavajući predmete u drugostepenom upravnom postupku, a u cilju donošenja zakonitih odluka, poštovao je odredbe Zakona o upravnom postupku i Zakona o upravnom sporu, kao i druge propise iz svoje nadležnosti, posebno kada je u pitanju zakonitost, ekonomičnost i efikasnost i to: Zakon o zaštiti kulturnih dobara, Zakon o inspekcijском nadzoru ("Sl. list RCG", broj 39/03 i "Sl. list CG", br. 76/09, 57/11, 18/14, 11/15 i 52/16), Zakon o zaštiti prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora ("Službeni list CG", br. 56/13, 13/18 i 67/19), Zakon o bibliotечkoj djelatnosti ("Službeni list Crne Gore", br. 049/10, 040/11, 122/25), Zakon o arhivskoj djelatnosti ("Službeni list CG", broj 49/10), Zakon o muzejskoj djelatnosti ("Službeni list CG", broj 49/10, 040/11, 122/2025).

U izvještajnom periodu, ovom Ministarstvu podnijeto je 9 žalbi, na rješenja Uprave za zaštitu kulturnih dobara. MKM je postupilo po svim podnijetim žalbama, od kojih su 8 donijeta u zakonskom roku, dok je jedno rješenje donijeto po isteku roka, zbog složenosti samog postupka. S tim u vezi, donijeto je 6 rješenja o poništavanju prvostepenih rješenja (procesni razlozi), i isti su vraćeni na ponovni postupak i odlučivanje prvostepenom organu, dok su donijeta 3 rješenja o odbijanju žalbe, kao neosnovane.

Žalbeni postupci odnose se na uspostavljanje prethodne zaštite ili izdavanje konzervatorskih uslova za izradu konzervatorskog projekta za sprovođenje konzervatorskih mjera.

Po presudi Upravnog suda Crne Gore donijeto je jedno rješenje kojim je poništen Zaključak inspektorke za arhivsku djelatnost i predmet vraćen na ponovni postupak i odlučivanje.

U 2025. godini pokrenuto je 5 upravnih sporova i dostavljeno 5 odgovora na tužbu za Upravni sud Crne Gore.

U izvještajnom periodu dostavljeno je jedno izjašnjenje Zaštitinku imovinsko-pravnih interesa Crne Gore.

3.3. Programske aktivnosti Ministarstva kulture i medija sa osvrtom na realizaciju u vršenju upravnog nadzora

3.3.1 Direktorat za kulturno-umjetničko stvaralaštvo

Direktorat za kulturno-umjetničko stvaralaštvo, tokom 2025. godine realizovao je aktivnosti koje proizilaze iz utvrđenih prioriteta razvoja kulture, normativnih i programskih obaveza, intersektorske saradnje i druge aktivnosti kojima se afirmiše kultura.

Pored kontinuiranih aktivnosti koje se odnose na podršku i podsticaj razvoja kulture putem redovnih godišnjih javnih konkursa, nastavljena je dobra praksa u oblasti međunarodne saradnje kroz promociju i prezentaciju programa EU.

Pregled aktivnosti realizovanih tokom 2025. godine

U skladu sa odredbama Zakona o kulturi („Sl.list CG“, br.49/08 i 38/12) u 2025. godini, realizovan je Javni konkurs o sufinansiranju programa i projekata od značaja za ostvarivanje javnog interesa u oblasti kulturno-umjetničkog stvaralaštva. Na adresu ovog ministarstva pristiglo je ukupno 466 prijava u sljedećim oblastima: likovna umjetnost- 47; muzička i muzičko-scenska djelatnost- 41 ; književnost/izdavaštvo- 104; časopisi za kulturu i umjetnost- 8; pozorišna djelatnost- 24 (16 institucija i 8 pojedinaca); kulturno-umjetničke manifestacije i festivali - 123, oblast „Razvoj kulture na sjeveru“- 119.

U skladu sa prednje navedim zakonom, ministarka kulture i medija je donijela pojedinačne Odluke u svim oblastima kulturno-umjetničkog stvaralaštva kategorisane na sljedeći način: likovna umjetnost 31 projekat u iznosu 128.980 eura (Odluka broj: 13-633/25-1729/1 od 8.5.2025.godine); muzička i muzičko-scenska djelatnost 19 projekata u iznosu od 90.100 eura (Odluka broj: 13-633/25-1728/1 od 8.5.2025. godine); književno prevođenje i časopisi za kulturu i umjetnost, 28 projekata u iznosu od 58.700 eura i to: 23 projekta iz oblasti književnog prevođenja u ukupnom iznosu od 45.500 eura i 5 projekata iz oblasti časopisi za kulturu i umjetnost u ukupnom iznosu od 13.200 eura (Odluka broj: 13-633/25-1730/1 od 8.5.2025. godine); Književnost 56 projekata u iznosu od 119.310 eura (Odluka broj: 13-633/25-2206/1 od 13.6.2025. godine); Pozorišna djelatnost 18 projekata u iznosu 142.819,00 eura (Odluka broj: 13-633/25-2204/1 od 13.6.2025. godine); manifestacije i festivali 86 projekta u iznosu od 744.360 eura i to: 83 projekta i programa koji se odnose na organizaciju kulturno-umjetničkih manifestacija i festivala iz svih oblasti kulturno-umjetničkog stvaralaštva u ukupnom iznosu od 742.860 eura i 3 projekta i programa koji se odnose na učešće na referentnim međunarodnim manifestacijama i festivalima u ukupnom iznosu od 19.500 (Odluka broj: 13-633/25-1731/1 od 8.5.2025. godine) i „Razvoj kulture na sjeveru“, 74 projekata u iznosu od 279.900 eura (Odluka broj: 13-633/25-2205/1 od 13.6.2025. godine).

Ukupan broj podržanih projekata na konkursu u 2025. godini je 312, u ukupnom iznosu od 1.564.169,00 eura.

Ministarstvo je dana 19.9.2025. godine, objavilo javni konkurs za djecu i mlade „Programi za djecu i mlade“, nakon čega je ministarka kulture i medija donijela Odluku po navedenom konkursu (Odluka broj: 13-633/25-4881/1 od 25.12.2025. godine), kojom je odobreno sufinansiranje 35 projekata/programa u ukupnom iznosu od 226.765,00 eura.

Nakon objavljenih Odluka Ministarstvo kulture i medija je sa realizatorima projekta, zaključilo je pojedinačne ugovore o sufinansiranju projekata i programa.

Na predlog Stručne Komisije Ministarstva kulture i medija, Vlada Crne Gore je na sjednici od 25. septembra 2025. godine razmotrila i donijela 15 rješenja o dodjeli statusa istaknuti kulturni stvaralac i to: Andriji Raduloviću, Branislavu Sekuliću, Darku Nikčeviću, Dimitriju Popoviću, prof.dr Draganu Koprivici, Jeleni Tomašević, Milutinu Mićoviću, Naodu Zoriću, Novici Đuriću, prof.dr Radovanu Radonjiću, Romanu Simoviću, Senadu Gačeviću, dr Srđanu Bulatoviću, Tomislavu Tomu Pavićeviću i Šerbu Rastoderu.

Ministarstvo kulture i medija, u partnerstvu s Filmskim Centrom Crne Gore i lokalnim samoupravama, sprovelo je projekat digitalizacije bioskopskih sala, koji je do sada rezultirao uspješnom realizacijom u više crnogorskih opština, posebno u opštinama koje do sada nijesu imale adekvatne uslove za razvoj filmske publike, a koje zadovoljavaju tehničke kapacitete za digitalizaciju. Potpisani su Ugovori o sufinansiranju projekta digitalizacije bioskopske i pozorišne dvorane za JU Centra za kulturu Žabljak i za mobilno prenosivi bioskop JUK Herceg Festa.

Manifestacije i festivali od posebnog značaja za kulturu - Ministarstvo je nastavilo sa kontinuiranom podrškom manifestacijama i festivalima sa statusom od posebnog značaja za kulturu: Kotor Art, Ratkovićeve večeri poezije, Filmski festival Herceg Novi – Montenegro film festival, Internacionalni simpozijum skulpture, Danilovgrad i New York Jazz Fest, Rabbit Records. U septembru 2025. godine, status manifestacije od posebnog značaja za kulturu Crne Gore dodijeljen je Međunarodnom podgoričkom sajmu knjiga i obrazovanja.

Državne nagrade

Žiri za dodjelu **Trinaestojulske nagrade** na sjednici održanoj 01. jula 2025. godine, donio je Odluku da se ova nagrada za 2025. godinu dodijeli: gitaristi Milošu Karadagliću, za svjetsku turneju povodom promocije albuma "Barok"; Bećiru Vukoviću, za knjigu "Kuća beskućnika"; grafičaru Velju Stanišiću, za autorsku izložbu "Evolucija".

Gitarista Miloš Karadaglić je odustao od navedene nagrade.

Žiri za dodjelu nagrade **Miroslavljevo jevanđelje** za 2024. godinu, na sjednici održanoj 30. januara 2025. godine, donio je Odluku da se ova državna nagrada dodijeli Novici Đuriću, za knjigu poezije „Grad gospoda i pčela“, objavljenu u 2024. godini u izdanju „ ITP Unireks“ i „Unireks Grupe MB“ iz Podgorice.

3.3.2 Direktorat za kulturnu baštinu

Direktorat za kulturnu baštinu je, tokom 2025. godine, obavljao poslove koji se odnose na: zaštitu i očuvanje kulturne baštine; unapređenje konzervatorske, muzejske, arhivske, kinotečke i bibliotečke djelatnosti; učešće u izradi i realizaciji međunarodnih programa i aktivnosti; praćenje propisa i procjenu njihovog uticaja na kulturnu baštinu; unaprjeđenje zakonske regulative iz oblasti kulturne baštine, kroz rad na izmjenama i dopunama dva zakona; edukaciju i doedukaciju, kroz organizovanje polaganja stručnih ispita iz oblasti konzervatorske, muzejske, bibliotečke i arhivske djelatnosti, kroz dodjeljivanje stručnih zvanja iz četiri djelatnosti, kroz izdavanje konzervatorskih i istraživačkih licenci; praćenje rada Državnog arhiva, Uprave za zaštitu kulturnih dobara i javnih ustanova iz oblasti kulturne baštine čiji je osnivač država; utvrđivanje ispunjenosti uslova za osnivanje i rad javnih ustanova kulture iz oblasti kulturne baštine i realizaciju aktivnosti predviđenih Nacionalnim programom razvoja kulture 2023–2027. Saradnja sa UNESCO-m, i ispunjavanje obaveza prema kada su u pitanju projekti iz oblasti zaštite i prezentacije kulturne baštine; pripremi redovnih godišnjih izvještaja za kulturna dobra upisana na UNESCO Listi; izradu nominacionih dosijea; inteziviranje aktivnosti na izradi/reviziji planova upravljanja za kulturna dobra na UNESCO listi; obilježavanje međunarodnih jubileja koji su tematski vezani za kulturnu baštinu i njenu promociju.

Pregled aktivnosti realizovanih tokom 2025. godine

Izveštaj o realizaciji Programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2024. godinu – Direktorat za kulturnu baštinu pripremio je izvještaj o realizaciji projekata i programa Programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2024. godinu. Izvještaj je usvojila Vlada na sjednici

održanoj 09. oktobra 2025. godine. Programom je obuhvaćena realizacija 57 programa i projekata od značaja za ostvarivanje javnog interesa u oblasti kulturne a odnose se na konzervatorska i arheološka istraživanja, izradu konzervatorskih projekata i sprovođenje konzervatorskih mjera na kulturnim dobrima, kao i na edukaciju i doedukaciju, prezentaciju i popularizaciju kulturne baštine. baštine Crne Gore, i opredijeljen iznos od 878.800,00 €.

Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2025. godinu

U susret raspisivanju Javnog konkursa sa sufinansiranje projekata i programa kroz Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2025. Direktorat za kulturnu baštinu održalo info dan 18. marta 2025. godine u prostorijama Ministarstva na Cetinju. Cilj je bio upoznavanje šire javnosti, vlasnika i držalaca kulturnih dobara sa procedurama prijavljivanja i uslovima neophodnim za prijavu.

Direktorat za kulturnu baštinu pripremio Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2025. U skladu sa članom 128 Zakona o zaštiti kulturnih dobara na predlog ovog Ministarstva Vlada Crne Gore je na sjednici od 09.10.2025. godine donijela Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2025.godinu (Zaključci broj 11-010/25-3314/3 od 09.10.2024. godine).

Programom je obuhvaćeno 65 projekata, i to za sljedeće oblasti: arheološka i konzervatorska istraživanja: 14 projekata; izrada konzervatorskih projekata i sprovođenje konzervatorskih mjera: 38 projekat; popularizacija i prezentacija kulturne baštine: 13 projekata, za čije sufinansiranje su obezbijeđena sredstva iz namjenskih, odnosno opštih prihoda budžeta Ministarstva za 2025. godinu, u ukupno iznosu od 929.000,00 €.

Shodno odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara Ministarstvo je dana 07.10.2024. godine objavilo Javni Konkurs za dodjelu sredstava za projekte iz Programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara Crne Gore u 2025. godini.

Nakon što je završen rok za dostavljanje prijave na Konkurs, obrazovana je Komisija za raspodjelu sredstava za projekte Programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2025. godine.

Tokom analize dostavljenih projekata Komisija se rukovodila kriterijumima koji su propisani Konkursom. U konačnom, na predlog Komisije Ministarstvo je donijelo Odluku broj 13-082/25-3619/7 od 12.12.2025. godine, o raspodjeli sredstava za projekte iz Programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2025. godinu, kojom se izvršila raspodjela sredstava u iznosu 917.000,00 € za realizaciju 64 projekata iz Programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2025. godinu, kako slijedi: Arheološka i konzervatorska istraživanja - 14 projekata u ukupnom iznosu od 165.000,00 €; Izrada konzervatorskih projekata i sprovođenje konzervatorskih mjera - 37 projekata u u ukupnom iznosu 643.000,00€ € i Prezentacija i popularizacija kulturne baštine - 13 projekata u ukupnom iznosu od 109.000,00€. Ministarstvo je nakon donošenja ove odluke zaključilo ugovore sa dobitnicima sredstava, za 64 projekta iz Programa zaštite, o sufinansiranju, načinu korišćenja sredstava, rokovima realizacije, izvještavanju i monitoringu nad realizacijom projekata.

- Ekstenzija nominacija - Tvrđave Forte Mare u Herceg Novom na UNESCO Listu - u cilju uključivanja tvrđave Forte Mare, kao buduće komponente, već upisanog dobra svjetske baštine „Venecijanska utvrđenja između 16. i 17. vijeka: Stato da Terra - Stato da Mar“ (zajednički upis Crne Gore, Hrvatske i Italije - Odluka WHC/17/41.COM/18, Krakow 2017.) uz koordinaciju Direktorata za kulturnu baštinu i učešće u radnoj grupi koju je formiralo MKM u skladu sa Operativnim smjernicama pripremljen document i obimna foto I tehnička dokumentacija koja je sastavni dio dokumenta, *Manje izmjene granica transnacionalnog*

dobra svjetske baštine „Venecijanska utvrđenja između 16. i 17. vijeka: Stato da Terra - Stato da Mar. Dokument će biti predat Komitetu za svjetsku baštinu do 1 februara 2026.

- **Planovi upravljanja** – Direktor za kulturnu baštinu u sardnji sa opštinama nastavio aktivnosti na izradi strateških dokumenta od značaja za upravljanje dobrima koja se nalaze I koja će biti upisana na UNESCO Listu. MKM je formiralo dvije radne grupe za izradu dva plana upravljanja, kojima koordinira Direktor za kulturnu baštinu. Tokom 2025 sprovedene su brojne aktivnosti na izradi pojedinačnog Plana upravljanja Kotorskom tvrđavom I započete aktivnosti na izradi Pojedinačnog Plana upravljanja tvrđavom Forte Mare, a u saradnji sa opštinom Kotor koja je obrazovala radnu grupu, radna grupa pripremila nacrt dokumenta revizija Menadžment plana Prirodnog i kulturnoistorijskog područja Kotora.

- **Pripremljen Predlog zakona o potvrđivanju Sporazuma o finansiranju ponovnog uspostavljanja zajedničke stalne postavke u Bloku 17 Državnog muzeja Aušvic – Birkenau.** Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 17.10.2024. godine, utvrdila Predlog zakona, a nakon toga dana 19. maja 2025. godine Skupština CG donijela Zakon o potvrđivanju Sporazuma o finansiranju ponovnog uspostavljanja zajedničke stalne postavke u Bloku 17 Državnog muzeja Aušvic-Birkenau

- **Ponovno uspostavljanje zajedničke stalne postavke u Bloku 17 Državnog muzeja Aušvic – Birkenau** - Nakon ratifikacije Zakona o potvrđivanju Sporazuma o finansiranju ponovnog uspostavljanja zajedničke stalne postavke u Bloku 17 Državnog muzeja Aušvic – Birkenau intezivirane su aktivnosti na pripremi teksta i koncepta zajedničke stalne postavke u Bloku 17 Državnog muzeja Aušvic-Birkenau u Poljskoj. Radnu grupu čine predstavnici ministarstava svih država - stručnjaci, a iz Crne Gore - Direktor za kulturnu baštinu Dobrila Vlahović i JU Narodni Muzej i Miloš Vukanović.

- **Savjet za upravljanje Područjem Kotora –**

Shodno čl. 8 i 9 Zakona o zaštiti prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora, Vlada Crne Gore obrazuje Savjet za upravljanje Područjem Kotora, radi koordinacije vršenja poslova zaštite, očuvanja i upravljanja, kao i da ima predsjednika i deset članova. Savjet imenuje i razrješava Vlada na prijedlog organa državne uprave nadležnog za poslove kulture. Na predlog MKM Vlada Crne Gore je Rješenjem br. 08-100/24-3308/3 od 20. juna 2024. godine imenovala Savjet za upravljanje Područjem Kotora, u sastavu: Vladimir Jokić, predsjednik Opštine Kotor; Dobrila Vlahović, predstavnica Ministarstva kulture i medija; Aleksandra Džaković, predstavnica Uprave za zaštitu kulturnih dobara; Ana Jovetić, predstavnica Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine; Ilija Lalošević, predstavnik Skupštine Opštine Kotor; Marija Novaković, predstavnica Skupštine Opštine Kotor; Miloš Petričević, predstavnik Skupštine Opštine Kotor; Mladen Krekić, predstavnik Skupštine Opštine Kotor; Stevan Kordić - predstavnik Skupštine Opštine Kotor; Srđan Marlović, predstavnik Crnogorske nacionalne komisije za UNESCO; 2025 , umjesto Biljane Gligorić, predstavnice nevladinih organizacija koje se bave zaštitom i očuvanjem Kotora, koja je na lični zahtjev razriješena imenovana je Aleksandra Kapetanović. U 2025. godini Savjet je održao 7 sjednica.

Savjetodavna misija UNESCO/ICOMOS boravila je u Kotoru - u periodu 27-28. februara 2025. g, kako bi pružila stručnu podršku, dala konkretne preporuke i smjernice koje će pomoći u daljoj zaštiti Prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora. Članovi Misije su bili predstavnici Centra za svjetsku baštinu i ICOMOS-a, **Siniša Šešum i Federika Pompejano.** Misija je dostavila izvještaj

- **Kreirana Lista prioriteta nepokretnih kulturnih dobara koja zahtijevaju hitnu sanaciju (arheološki lokaliteti, fortifikacioni objekti, sakralni, memorijalni, infrastrukturni i drugi objekti...).** Direktorat za kulturnu baštinu u saradnji sa Upravom za zaštitu kulturnih dobara, JU Centar za konzervaciju i arheologiju sprovodio aktivnosti i sa Liste uvršteni su i sufinansirani brojni kroz Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2025. godinu koji je donijela Vlada (Zaključci broj 11-010/25-3314/3 od 09.10.2025.godine).

- **Kreirana Lista prioriteta pokretnih kulturnih dobara koja zahtijevaju prioritetan konzervatorski tretman** (Nakon što je Direktorat za kulturnu baštinu svim ustanovama iz oblasti kulturne baštine u I kvartalu 2025. uputilo poziv za dostavljanje liste najugroženijih pokretnih kulturnih dobara i muzejskih predmeta, Direktorat kreiralo Listu sa koje su brojna kulturna dobra i muzejski predmeti uvrštena u Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2025. godinu koji je donijela Vlada (Zaključci broj 11-010/25-3314/3 od 09.10.2025.godine) i biće konzervatorski tretirana, odnosno biće unaprijeđeno njihovo stanje.

Saradnja s nevladinim sektorom

Na osnovu člana 32 Zakona o nevladinim organizacijama („Sl. list CG“, br. 39/11 i 37/17) i Uredbe o finansiranju projekata i programa nevladinih organizacija u oblastima od javnog interesa („Sl. list CG“, br. 13/18), a u vezi sa javnim konkursom za raspodjelu sredstava za finansiranje programa nevladinih organizacija - „Jačanje strukovnih udruženja u kulturi“ broj 13-056/25-1247/1 objavljenog dana 07.04.2025. godine, Komisija za raspodjelu sredstava za finansiranje programa nevladinih organizacija Ministarstva kulture i medija je dana 21. novembra 2025. godine, donijela Odluku o raspodjeli sredstava za finansiranje programa nevladinih organizacija pod nazivom „Jačanje strukovnih udruženja u kulturi“, te dana 10.12.2025. godine donijela Odluku o izmjenama i dopunama odluke o izmjenama i dopunama odluke o raspodjeli sredstava za finansiranje programa nevladinih organizacija pod nazivom „Jačanje strukovnih udruženja u kulturi“, kojim je podržalo 12 strukovnih udruženja u kulturi, u ukupnoj vrijednosti od 350.575,00 €.

Prezentacija kulturne baštine

U okviru crnogorskog predsjedavanja Međunarodnom koordinacionom grupom, u periodu od 15-16. Maja u Kotoru održana konferencija u kojoj su učestvovali relevantni stručnjaci iz oblasti kulturne baštine gradova tri države (Italije, Hrvatske i Crne Gore) čije tvrđave pripadaju upisanom dobru na Listi svjetske baštine - Venecijanska utvrđenja od XVI do XVII vijeka. Skup je bio prilika za prezentaciju Područja Kotora, Katorske Tvrđave, upoznavanje sa rezultatima rada, razmjenu pozitivnih praksi, ali i izazova u zaštiti, očuvanju i održivom korišćenju ove vrste kulturnih dobara, kao i snaženju saradnje tri države na promociji zajedničkih dobara upisanih na UNESCO Listi.

-27. maj 2025. godine – u saradnji MKM i Ambasade Republike Poljske u CG održana Međunarodna naučna konferencija „**Da li prošlost ima budućnost u Risnu? Iskustva i nade konzervatora i arheologa.**“ Na kojoj su učešće uzeli stručnjaci iz dvije države. Cilj konferencije bio je unaprijeđenje prijateljskih odnosa dvije države kroz realizaciju projekata u promovisanja međusobnog razumijevanja i saradnje, uspostavljanja naučne i stručne saradnje u oblasti zaštite i očuvanja kulturne baštine, koja je u najvećem dijelu bazirana na oblast arheoloških i konzervatorskih istraživanja, kao i na primjeni savremenih metoda u konzervaciji različitih vrsta pokretne i nepokretne kulturne baštine, ali i na promociji ostvarenih rezultata, sa ciljem upoznavanja šire javnosti o značaju i potencijalima zajedničke kulturne baštine dvije države.

3.3.3 Direktorat za razvoj kreativnih industrija

Direktorat za razvoj kreativnih industrija nastaviće da slijedi preporuke iz Nacionalnog programa razvoja kulture 2023-2027, kao i one iz Nacionalnog programa razvoja kulture Crne Gore za period od 2023. do 2027. godine koji je osnovni strateški dokument kulturne politike, kojim se sistemski utvrđuju pravci djelovanja i načini sprovođenja kulturne politike, ali i kulturne politike sektora kreativnih industrija.

Pregled aktivnosti realizovanih tokom 2025. godine

Prema članu 77 Zakona o kulturi („Sl.list CG“, br. 49/08 i 38/12) u 2025. godini, realizovan je Javni konkurs za sufinansiranje projekata od značaja za razvoj kreativnih industrija kojim je podržano 39 projekata u ukupnom iznosu od 289.000,00 €. Budžet konkursa iznosio je 300.000,00 eura, od čega je najmanje 50% sredstava bilo opredijeljeno za podršku razvoju ženskog preduzetništva u cilju podsticanja učešća žena u oblasti kreativnih industrija. Cilj konkursa je podrška tržišno orijentisanim, inovativnim projektima i proizvodima kojima se promoviše spoj kreativnosti i preduzetništva, s fokusom na multisektorski pristup i pozitivan uticaj na razvoj sektora kreativnih industrija i regionalnih klastera.

Shodno Odluci broj 13-082/25-3444/6 od 19.12.2025. godine podržano je 39 projekata u ukupnom iznosu od 289.000,00 eura u sljedećim oblastima: upostavljanje ICT proizvoda i digitalnih servisa - 11 projekata u ukupnom iznosu od 81.500,00 eura; arhitektura i urbanističko planiranje - 1 (jedan) projekat u ukupnom iznosu od 5.800,00 eura; dizajn i kreativno oblikovanje - 13 projekata u ukupnom iznosu od 69.700,00 eura; digitalne umjetnosti i multimedija - 8 (osam) projekata u ukupnom iznosu od 96.000,00 eura i kreativno zanatstvo i tradicija - 6 (šest) projekata u ukupnom iznosu od 36.000,00 eura. Od 39 podržanih projekata ovim konkursom, podržano je 30 projekata žena preduzetnica, a iznos opredijeljene podrške iznosio je 202.800,00 eura.

U IV kvartalu 2025. godine održana je Smotra kreativnih industrija „**KI – Korak ispred 2025**” u periodu od 31. oktobra do 2. novembra u Kotoru (Stari grad i Kreativni hab) s ciljem uvezivanja umjetnika, preduzetnika i institucija kao i u cilju promocije projekata korisnika sredstava na Konkursima za sufinansiranje projekata od značaja za razvoj kreativnih industrija. Program je obuhvatio radionice, modne revije i prezentacije nagrađenih projekata podržanih od strane Ministarstva kulture i medija. Smotra je opisala širi kontekst kreativne djelatnosti, nastajanja proizvoda i sadržala je konkretne prakse koje su predstavili svi učesnici ponaosob. Učesnici u opisanom dijelu programa su bili iz reda autora, uspješnih aplikanata na našim konkursima u proteklim godinama. Ovaj segment je prevashodno bio namijenjen mladim pripadnicima lokalne zajednice, kao i stručno – laičkoj publici. Oko 25 učenika je imalo priliku da prati navedene programe i njihovo prisustvo je, po važećoj proceduri, dogovoreno sa Ministarstvom prosvjete, nauke i inovacija.

Održana je i stručna konferencija „**Kreativne forme i spojevi**”, a panelisti na konferenciji bili su renomirani regionalni eksperti iz različitih oblasti kreativnih industrija (D. Bujan, A. Sedmak, N. Radenković) koji su analizirali savremene izazove i pravce razvoja sektora. Događaj je uspješno sublimirao trenutno stanje kreativnih industrija u Crnoj Gori, podstičući razmjenu iskustava između autora i donosilaca odluka.

Izrađen je direktorijum kao inicijalna elektronska baza podataka o organizacijama i pojedincima koji djeluju u oblasti kreativnih industrija. Izvor podataka su konkursi za sufinansiranje projekata od značaja za razvoj kreativnih industrija 2018–2025. U 2026. godini planira se izrada proširene i unaprijeđene verzije direktorijuma, koji će biti javno dostupan i namijenjen široj upotrebi, i to kroz sveobuhvatno mapiranje sektora kreativnih industrija, uz angažman relevantnih stručnjaka, a u saradnji sa Britanskim savjetom.

3.3.4 Direktorat za medije

U okviru institucionalnih nadležnosti, uspostavljena je Radna grupa za implementaciju novih uredbi Evropske unije koje se odnose na medijsko zakonodavstvo, prije svega Evropskog akta o slobodi medija (EMFA) i Akta o digitalnim uslugama (DSA). Radna grupa ima mandat da koordinira proces usklađivanja domaćeg zakonodavstva sa ovim strateškim evropskim propisima, čime se obezbjeđuje jačanje regulatornog okvira i unapređenje medijskog sistema u skladu sa najvišim standardima EU.

Njihov rad obuhvata analizu postojećih zakonskih rješenja, identifikaciju potrebnih izmjena i pripremu konkretnih normativnih akata koji će omogućiti punu primjenu EMFA i DSA u nacionalnom kontekstu. Usvajanje predloženih rješenja očekuje se u drugom kvartalu na Vladi Crne Gore, u okviru ispunjavanja obaveza iz pregovaračkih poglavlja 10-Info i 23-Pravosuđe i temeljna prava.

Na ovaj način se potvrđuje posvećenost evropskoj agendi, jačanju slobode medija, transparentnosti i odgovornosti digitalnih platformi, kao i obezbjeđivanju stabilnog regulatornog okvira koji štiti demokratske procese i pravo građana na pouzdane informacije. Radna grupa time postaje ključni instrument u procesu evropske integracije, osiguravajući da Crna Gora pravovremeno i kvalitetno odgovori na zahtjeve harmonizacije sa pravnom tekovinom Evropske unije.

Podrška medijskom pluralizmu- U skladu sa Zakonom o medijima i Pravilnikom o raspodjeli sredstava iz podfonda za dnevne, nedjeljne i neprofitne štampane medije i internetske publikacije Ministarstvo kulture i medija Crne Gore sprovelo je Javni konkurs raspodjele sredstava iz Fonda za podsticanje pluralizma i raznovrsnosti medija. Ovaj konkurs imao je za cilj podsticanje raznovrsnosti medijskog pejzaža kroz finansiranje kvalitetnih medijskih sadržaja u dnevnim, nedjeljnim i periodičnim štampanim medijima, kao i internetskim publikacijama. Pored toga, predviđena su sredstva i za podršku operativnim troškovima samoregulatornih tijela, čime se dodatno osnažuje medijska odgovornost i profesionalizam.

Na osnovu javnog konkursa zaključenog 18. decembra 2024. godine, a u skladu s preporukama Nezavisne komisije koje je formiralo Ministarstvo kulture i medija, sredstva su dodijeljena za ukupno 57 medijskih projekata iz oblasti štampanih i internetskih publikacija, dok su tri zahtjeva za finansiranje samoregulatornih tijela pozitivno ocijenjena. Ukupan budžet dodijeljen kroz ovaj proces iznosi 486.344,06 eura.

Dnevni i nedjeljni štampani mediji su podržani sa ukupnim iznosom od 138.694,04 eura, dok su periodični štampani mediji dobili sredstva u ukupnoj vrijednosti od 59.142,12 eura. Najveći dio finansijske podrške usmjeren je ka internetskim publikacijama, koje su za realizaciju svojih projekata dobile 266.023,58 eura. Takođe, iz Fonda je izdvojeno 23.160,16 eura za operativne troškove samoregulatornih tijela, čime se dodatno jača institucionalni okvir za nadzor nad etičkim i profesionalnim standardima u medijskom sektoru.

Evaluaciju pristiglih prijava vršila je Nezavisna komisija, koja je, rukovodeći se jasno definisanim propisanim Pravilnikom o raspodjeli sredstava iz podfonda za dnevne, nedjeljne i neprofitne štampane medije i internetske publikacije te kriterijumima i metodologijom bodovanja, donijela predlog o raspodjeli sredstava iz podfonda za dnevne, nedjeljne i periodične štampane medije i internetske publikacije i finansiranje operativnih troškova samoregulatornih tijela u 2024. godini. Pri ocjenjivanju projekata uzimani su u obzir kvalitet predloženih sadržaja, njihova usklađenost sa principima medijskog pluralizma, kao i doprinos informisanju javnosti u skladu s profesionalnim i etičkim standardima novinarstva. Iako je pristiglo ukupno 65 prijava, određeni prijedlozi nisu ispunjavali uslove propisane javnim konkursom, što je rezultiralo njihovim odbacivanjem..

Međunarodna saradnja- U okviru međunarodne saradnje praćene su aktivnosti iz nadležnosti Direktorata za medije, posebno u kontekstu pregovaračkih poglavlja 10- Informaciono društvo i mediji i 23- Pravosuđe i temeljna prava.

U Izvještaju Evropske komisije za 2025. godinu konstatuje se da je Crna Gora postigla dobar nivo spremnosti u Poglavlju 10-Digitalna transformacija i mediji. Preporuke za naredni period odnose se na održavanje dobrog bilansa u sprovođenju pravne tekovine EU u oblasti elektronskih komunikacija i audiovizuelnih medijskih usluga, uz očuvanje nezavisnosti regulatornih tijela, kao i na nastavak zapošljavanja dodatnog osoblja radi popunjavanja preostalih radnih mjesta i jačanja administrativnih kapaciteta.

U oblasti slobode izražavanja, izvještaj naglašava da je Crna Gora umjereno spremna, da održava politiku nulte tolerancije prema nasilju nad novinarima, te da uživa pluralistički medijski prostor sa odgovarajućim pravnim garancijama. Mediji imaju adekvatne uslove za rad, što im omogućava da funkcionišu slobodno, nezavisno i profesionalno.

U saradnji sa Savjetom Evrope, službenici Direktorata imali su priliku da dobiju ekspertsku podršku pri izradi novih medijskih zakona, čime je osigurano usklađivanje domaćeg zakonodavstva sa EU standardima. Ova podrška je omogućila usvajanje naprednih rješenja koja obezbjeđuju transparentnost medijskog sektora, unapređuju profesionalne standarde i garantuju bolju zaštitu novinarskih prava. Takođe, predstavnici Direktorata aktivno su učestvovali u radu tijela Savjeta Evrope za medije i informaciono društvo (CDMSI). Učešće u ovom tijelu omogućilo je razmjenu najboljih praksi s drugim evropskim državama, kao i doprinos oblikovanju evropskih politika u oblasti medija.

Direktorat je dao značajan doprinos i kampanji Savjeta Evrope "SOJ" (Safety of Journalists), koja se fokusira na unapređenje zaštite i bezbjednosti novinara. Aktivno učešće u ovoj kampanji pomoglo je jačanju svijesti o važnosti slobodnog i sigurnog novinarstva kao temelja demokratskog društva. Pored toga, službenici Direktorata su bili aktivni učesnici Berlinskog procesa, gdje su u okviru međunarodnih foruma raspravljali o izazovima borbe protiv dezinformacija.

Ove međunarodne aktivnosti predstavljaju važan korak u jačanju kapaciteta Direktorata za medije, omogućavajući im da kroz saradnju s relevantnim evropskim i međunarodnim institucijama doprinesu unapređenju medijskog pejzaža, zaštiti novinara i suzbijanju dezinformacija. Direktorat ostaje posvećen daljem radu na promovisanju slobode izražavanja, profesionalnog i etičkog novinarstva te jačanju međunarodnih partnerstava u cilju izgradnje stabilnog i odgovornog medijskog sektora.

3.3.5 Kabinet ministarke

Aktivnosti Kabineta ministarke tokom 2025. godine bile su usmjerene na organizaciju bilateralnih i multilateralnih susreta, organizaciju konferencija, okruglih stolova, učešće ministarke na konferencijama, simpozijumima i programima, otvaranju izložbi, festivala, kao i na organizaciju drugih protokolarnih aktivnosti.

U cilju ostvarivanja javnog interesa u svim oblastima kulture i unapređenja institucionalne saradnje i ravnopravnog razvoja kulture u Crnoj Gori, realizovane su posjete lokalnim samoupravama, nacionalnim i opštinskim ustanovama kulture, kao i susreti s organizatorima manifestacija, festivala i organizacijama koje djeluju u raznim oblastima kulture i medija. Organizovane su svečanosti povodom obilježavanja državnih praznika i brojnih drugih događaja od značaja za Ministarstvo.

Kabinet ministarke je takođe, u kontinuitetu komunicirao sa medijima, objavljivao saopštenja i informacije o aktivnostima ministarke i Ministarstva, organizovao press konferencije, odgovarao na pitanja novinara i pružao podršku prilikom priprema intervjua i TV gostovanja. Kontinuirana aktivnost Kabineta ministarke je i koordiniranje radom Ministarstva, redovnim obavezama i zaduženjima, kao i komunikacija sa Vladom, Predsjedništvom, Skupštinom, NVO i građanima.

3.3.6 Odjeljenje za inspekcijski nadzor

U izvještajnom periodu, ukupan broj izvršenih inspekcijskih nadzora u Odjeljenju za inspekcijski nadzor iznosi: 634 inspekcijska nadzora, od čega 69 po podnijetim inicijativama, 393 redovnih i 172 kontrolnih inspekcijskih nadzora.

Inspekcija za zaštitu kulturnih dobara

U izvještajnom periodu inspekcija za zaštitu kulturnih dobara izvršila je 314 inspekcijskih nadzora, od čega 65 po inicijativi, 230 redovnih i 19 kontrolnih inspekcijskih nadzora.

Vršenjem inspekcijskih nadzora u 2025. godini utvrđeno je ukupno 30 nepravilnosti, a odnosile su se na:

- sprovođenje konzervatorskih mjera na nepokretnom kulturnom dobru bez posjedovanja potrebne dokumentacije (konzervatorskih uslova, konzervatorskog projekta) i saglasnosti od strane nadležnih državnih organa;
- uništenje nepokretnog ili pokretnog kulturnog dobra;
- oštećenje nepokretnog ili pokretnog kulturnog dobra;
- podizanje spomen obilježja bez poštovanja zakonski propisane procedure.

U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, inspektori su:

- u 11 slučajeva donijeli rješenja, koja su se odnosila na zabranu izvođenja radova na kulturnom dobru, otklanjanje nepravilnosti u smislu nepotpune dokumentacije, te na uklanjanje bespravno podignutih spomen obilježja;
- podnijeli 16 krivičnih prijava;
- izrekli mjeru ukazivanja u 5 slučajeva;
- i poslali jedan zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka.

Od ukupno 11 donesenih rješenja u izvještajnom periodu, dobrovoljno je izvršeno 8. Na kraju godine ostala su neizvršena ukupno 3 rješenja, za koja su u izvještajnoj godini donijeta tri Rješenja o odlaganju izvršenja i jedno Rješenje o produženju roka.

Protiv rješenja inspektora u izvještajnoj godini podnijete su dvije žalbe, od kojih je jedna odbačena zbog neblagovremenosti, a druga je proslijeđena drugostepenom organu na odlučivanje (odbačena).

U izvještajnom periodu nije bilo izdatih prekršajnih naloga, ali je podnijet jedan zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka i 16 krivičnih prijava, koje su se uglavnom odnosile na uništenje / oštećenje kulturnog dobra i bespravno podizanje spomen obilježja.

Za potrebe postupanja inspektori su poslali 32 zahtjeva za dostavu podataka, u cilju pribavljanja podataka po službenoj dužnosti. Zahtjevi su u najvećem broju odnosili na prikupljanje podataka o izdatim Rješenjima o davanju saglasnosti na konzervatorski projekat, a upućivani su Upravi za zaštitu kulturnih dobara.

U 2025. godini 13 inicijativa je proslijeđeno drugim organima na postupanje, a poslato je i 6 zahtjeva za postupanje.

Jedan predmet prenijet iz 2024. godine, ostao je neriješen i u izvještajnoj godini, a za isti je donijeto Rješenje o odlaganju izvršenja.

Inspekcija za zaštitu kulturne baštine

Inspekcija za zaštitu kulturne baštine u izvještajnom periodu izvršila je 38 inspekcijskih nadzora, od čega 2 po inicijativi, 35 redovnih i 1 kontrolni inspekcijskih nadzora. Na osnovu istih utvrđeno je 10 nepravilnosti, za koje je u 7 slučajeva donijeta mjera ukazivanja, a u tri podnijeta krivična prijava.

Utvrđene nepravilnosti odnosile su se uglavnom na neadekvatno čuvanje muzejske dokumentacije, te neposjedovanje potrebne dokumentacije za obavljanje bibliotečke djelatnosti.

U izvještajnom periodu nije bilo izdatih prekršajnih naloga, niti podnijetih zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

Inspekcijski nadzor vršen je na osnovu nadležnosti propisanih Zakonom o inspekcijskom nadzoru ("Sl. list RCG", br.39/03 i "Sl. list CG", br. 76/09, 57/11, 18/14, 11/15, 52/16), te pravnim aktima koji bliže uređuju oblast kulturne baštine: Zakon o muzejskoj djelatnosti ("Službeni list Crne Gore" br. 049/10; 040/11) i Zakon o bibliotečkoj djelatnosti ("Službeni list Crne Gore" br. 049/10; 040/11).

U 2025. godinu nijesu prenijeti predmeti iz prethodnih godina, dok su na dan 31.12.2025. godine ostala neriješena 4 predmeta, u kojima je prethodno donijeta mjera ukazivanja, te su postupci još uvijek u toku.

Za potrebe postupanja su poslata 4 zahtjeva za dostavu podataka, u cilju pribavljanja podataka po službenoj dužnosti.

Inspekcija za arhivsku djelatnost

U izvještajnom periodu inspekcija za arhivsku djelatnost izvršila je 282 inspekcijska nadzora, od čega 128 redovnih inspekcijskih nadzora, 2 inspekcijska nadzora po podnijetim inicijativama, te 152 kontrolna inspekcijska nadzora.

Prilikom vršenja nadzora konstatovano je 552 nepravilnosti, a iste su se odnosile na:

- neutvrđivanje Liste kategorija registratorske građe stvaraoaca i držaoca registratorske i arhivske građe;
- neredovno izvršavanje postupka izlučivanja i uništavanja bezvrijednog registratorskog materijala kojem su protekli rokovi čuvanja;
- neredovno izvršavanje postupka predaje arhivske građe Državnom arhivu;
- neizvršavanje klasifikovanja, popisivanja, opisivanja i čuvanja registratorske i arhivske građe; i,
- neobezbjeđivanje odgovarajućeg prostora i opreme za smještaj registratorske i arhivske građe.

U cilju otklanjanja nepravilnosti inspektori su preduzimali mjere u skladu sa zakonskim ovlaštenjima i nadležnostima iz gore navedenih pravnih propisa te su preduzete sljedeće mjere: 119 ukazivanja, doneseno 134 rješenja (8 rješenja o otklanjanju nepravilnosti; 59 rješenja o produženju roka; 67 rješenja o obustavljanju postupka), izrečena 3 rješenja o novčanoj kazni (ukupan iznos izrečenih kazni je 3800,00 €), donesena 2 prekršajna naloga (ukupan iznos izrečenih kazni je 530,00 €), i podnijeta je 1 krivična prijava.

Protiv rješenja inspektora za arhivsku djelatnost u izvještajnoj godini nije podnesena nijedna žalba shodno čemu nije bilo po žalbi poništenih rješenja, odnosno nije nijedan predmet vraćen prvostepenom organu na ponovni postupak.

3.3.7 Međunarodna saradnja i evropske integracije

U 2025. godini organizovani su bilateralni i multilateralni susreti na ministarskom nivou u zemlji i inostranstvu, a predstavnici Ministarstva su učestvovali na međunarodnim konferencijama i programima, otvaranjima izložbi, festivala i simpozijuma.

U izvještajnom periodu organizovan je niz bilateralnih susreta sa ambasadorima i šefovima misija međunarodnih organizacija u Crnoj Gori u cilju pospješivanja direktne saradnje u oblasti kulture i realizacije zajedničkih projekata, kao i bilateralni susreti sa komesarom za međugeneracijsku pravednost, mlade, kulturu i sport Glenom Mikalefom i komesarkom za proširenje Martom Kos; generalnim sekretarom Savjeta Evrope, Alenom Berseom; ministrima

kulture Francuske, Republike Grčke, Slovenije, Mađarske, Sjeverne Makedonije, Republike Srbije, Bugarske.

Tokom 2025. godine potpisan je Sporazum o filmskoj koprodukciji između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Francuske, kao i Ugovor o grantu između Muzičkog centra Crne Gore i Japanske agencije za međunarodnu saradnju o implementaciji projekta za unaprijeđenje muzičkih instrumenata i opreme u Muzičkom centru Crne Gore. Dodatno, Državni arhiv Crne Gore je tokom 2025. godine potpisao sporazume o saradnji sa arhivima iz Republike Sjeverne Makedonije, Austrije i Hrvatske.

U okviru britanskog predsjedavanja Berlinskim procesom, u maju 2025. godine je u Kotoru održan ministarski forum o kreativnoj ekonomiji na kojem je prihvaćena Zajednička deklaracija kojom se kreativna ekonomija stavlja u centar ekonomske i evropske budućnosti regiona.

Sastanak Savjeta ministara kulture zemalja Jugistočne Evrope, kojim je 2025. godine predsjedavala Republika Sjeverna Makedonija, održan je u Ohridu, 12. decembra 2025. godine. Sastanak je organizovan na temu „Održivi kulturni modeli za budućnost“, a bio je baziran na promociji politika koje se odnose na kulturnu baštinu, njenu otpornost na višestruke uticaje, upotrebu digitalnih tehnologija sa ciljem njenog očuvanja, ali i uspostavljanje novih, modernih politika i praksi, kao i jačanju regionalne i međunarodne saradnje. U skladu sa navedenim, na sastanku je usvojena Deklaracija pod nazivom „Održivi kulturni modeli za budućnost“.

Ministarka kulture i medija je učestvovala na Prvoj konferenciji Italofonije u Rimu, na poziv potpredsjednika Vlade Italije i ministra vanjskih poslova i međunarodne saradnje, Antonija Tajanija.

Predstavljanje crnogorske kulture i kulturne baštine realizovano je u Tirani, Albanija, u okviru „Međunarodne kulturne nedelje“. Tom prilikom su priličeni sljedeći programi: koncert Karla Đurđevića, izložba „Konzularna predstavništva Crne Gore 1880-1914“, izložba starih knjiga, karata i razglednica koje se bave temom Albanije XIX i prve polovine XX vijeka, kao i izvođenje pozorišne predstave „Slučaj Virdžina“ u produkciji Kraljevskog pozorišta Zetski dom.

Crna Gora je bila država partner na Međunarodnom festivalu čipke u Lepoglavi, Hrvatska, gdje su predstavljene Dobrotska čipka, „čevre“ -darovne maramice sa sjevera CG i KUD Mijat Mašković iz Kolašina.

Učešće u IPA programima prekogranične saradnje

Ministarstvo kulture i medija je nastavilo sa aktivnostima na obezbjeđivanju donatorskih sredstava za realizaciju važnih infrastrukturnih projekata u oblasti kulture. U tom kontekstu, nastavljena je realizacija projekta SA CREATIVITY u okviru Interreg IPA programa Južni Jadran na kojem je MKM nosilac, a projektni partneri Nacionalna turistička organizacija Crne Gore, Ministarstvo turizma i životne sredine Republike Albanije, Regija Pulja i Regija Molize iz Italije. Ukupna vrijednost projekta je gotovo 4.8 miliona eura, a cilj je unaprijeđenje infrastrukturnih uslova za razvoj kreativnih industrija i turističkih potencijala uključenih lokaliteta, s posebnim akcentom na kulturnom turizmu i održivom korišćenju nepokretnih kulturnih dobara. U Crnoj Gori, najznačajnija aktivnost u odnosu na poboljšanje infrastrukturnih uslova za sektor kulture odnosi se na realizaciju projekta revitalizacije i rekonstrukcije Tvrđave Španjola u Herceg Novom sa ciljem uspostavljanja međunarodnog kreativnog centra. Prva faza izvođenja radova na rekonstrukciji tvrđave otpočela je u martu 2025. godine i trebalo bi da bude završena do ljeta 2026. godine. Uporedo sa ovim procesom, biće pokrenuta tenderska procedura za realizaciju druge faze koja će biti finansirana iz kapitalnog budžeta države.

Učešće u programima Evropske unije

Odlukom panela eksperata Evropske komisije iz oktobra 2025. godine, Nikšić je proglašen za Evropsku prijestonicu kulture za 2030. godinu. To je izuzetno priznanje za crnogorsku kulturu, stvaralaštvo i evropske vrijednosti koje baštinimo, a takođe dokaz snage i perspektive lokalne zajednice. Titula Evropske prijestonice kulture potvrđuje da naš kulturni potencijal, identitet i kreativnost mogu stajati rame uz rame sa najboljima u Evropi, a takođe je dokaz da kultura može biti temelj razvoja, dijaloga i društvene kohezije.

Ministarstvo kulture i medija i Desk za Kreativnu Evropu nastavili su sa promocijom otvorenih poziva u okviru programa Kreativna Evropa koji su namjenjeni crnogorskom sektoru kulture i kreativnih industrija u cilju pospješivanja učešća naših umjetnika, institucija i organizacija i njihove konkurentnosti na evropskom nivou. MKM, Filmski centar Crne Gore i Desk za Kreativnu Evropu (Kultura i MEDIA) nastavljaju sa organizacijom info dana i obuka sa ciljem promocije otvorenih konkursa u okviru programa Kreativna Evropa i izgradnje kapaciteta crnogorskog kulturnog, kreativnog i audiovizuelnog sektora za značajnije učešće u projektima oba potprograma. Događaji su bili izuzetno uspješni, a aktivnosti na promociji poziva će biti nastavljeni i u 2026. godini.

Učešće u programima Savjeta Evrope

Septembra 2025. godine Ministarstvo kulture i medija se još jednom uključilo u obilježavanje tradicionalne manifestacije Dani evropske baštine, koju realizujemo u saradnji sa Savjetom Evrope i Evropskom komisijom. Tokom sedam dana trajanja programa realizovano je preko 30 događaja u 15 opština, kojima se promoviše raznolikost i značaj arhitektonske baštine Crne Gore, sa posebnim fokusom na sakralnu arhitekturu, arhitekturu XX i XXI vijeka, tradicionalnu arhitekturu lokalnog karaktera, ali i na objekte, spomenike i lokacije memorijalnog karaktera.

U saradnji sa Savjetom Evrope i Evropskom komisijom, objavljen je poziv za takmičenje "Mladi kreatori kulturne baštine" koji pruža djeci i mladima širom Evrope priliku da istraže, interpretiraju i izraze šta za njih predstavlja kulturna baština. U okviru navedenog poziva odabrani su nacionalni pobjednici iz dvije starosne grupe, od kojih se jedni kvalifikuju za evropski nivo takmičenja i mogućnost da dobiju besplatnu posjetu evropskim institucijama u Strazburu.

Projekat Biblioteke za slijepe Crne Gore, odabran je među osam najboljih u Evropi, u okviru Poziva za priče o evropskoj kulturnoj baštini 2025. godine, koji se realizuje u saradnji sa Savjetom Evrope i Evropskom komisijom, u okviru međunarodne inicijative Dani evropske baštine. Poziv za priče o kulturnoj baštini bio je otvoren u periodu od 13. februara do 12. marta 2025. godine, sa ciljem naglašavanja evropske dimenzije kulturnog nasljeđa, ali i isticanja značaja lokalnih zajednica koje su uključene u obilježavanje Dana evropske baštine na evropskom i nacionalnom nivou. Poziv za priče je pokrenut 2018. godine, u okviru obilježavanja Evropske godine kulturne baštine, a u skladu sa Evropskim okvirom za djelovanje u oblasti kulturne baštine. Namijenjen je i dobitnicima Europa Nostra nagrade i lokalitetima kojima je dodijeljena Evropska oznaka za kulturnu baštinu (European Heritage Label).

3.3.8 Saradnja s UNESCO

Ministarka kulture i medija učestvovala je na 47. zasjedanju Komiteta za svjetsku baštinu UNESCO, na kojem su razmatrani izvještaji za 2024. godinu o stanju konzervacije prirodnih i kulturnih dobara upisanih na UNESCO Listi svjetske baštine.

MKM uputilo je tri procjene uticaja na baštinu (HIA studije) za lokacije koje se nalaze u okviru Prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora, na mišljenje Centru za svjetsku baštinu.

MKM obilježilo je sve relevantne UNESCO dane u 2025. godini, putem postova na web stranici i društvenim mrežama, kao i podrške aktivnostima javnih ustanova.

Ministarka kulture i medija, Tamara Vujović, učestvovala je na Svjetskoj konferenciji UNESCO-a o kulturnim politikama i održivom razvoju – MONDIACULT 2025 u Barseloni.

Generalna direktorica Direktorata za kulturnu baštinu Dobrila Vlahović, učestvovala je na 43. zasjedanju Generalne konferencije UNESCO-a, održanom u Samarkandu - Uzbekistan.

Takođe je učestvovala je na Osmom sastanku država članica Konvencije iz 1970. o mjerama zabrane i sprečavanja nezakonitog uvoza, izvoza i prenosa vlasništva nad kulturnim dobrima, održanom u maju u Parizu.

Raspisan je **Petnaesti godišnji konkurs UNESCO za finansiranje projekata iz Fonda za kulturnu raznolikost**. Nije bilo prijavljenih projekata.

Raspisan je Poziv za prijave projekata u okviru **UNESCO Programa Participacije 24-25**. Podržan je jedan projekat iz Crne Gore – *Boosting CCIs in Montenegro at National and Implementation level*, koji će implementirati IPER – Institut za preduzetništvo i ekonomski razvoj, do kraja 2025. godine.

U okviru **ekstenzije nominacije Venecijanska utvrđenja od XVI do XVII vijeka**, intezivirana je saradnja sa UNESCO na pripremi nominacionog dosijea za tvrđavu Forte Mare, kako bi ista stekla uslov za upis na UNESCO Listu svjetske baštine.

U okviru **prijedloga za ekstenziju nominacije Transhumanca – sezonska seoba stoke**, status nematerijalnog kulturnog dobra od nacionalnog značaja dobilo je „Tradicionalno sezonsko stočarstvo i život na katunima, katunovanje/izdig“, kako bi se, nadalje, stekli uslovi za upis na UNESCO Reprezentativnu listu nematerijalne baštine čovječanstva.

Izrada Tematskih indikatora uticaja kulture na razvoj u Crnoj Gori- MKM Formiralo radnu grupu.

U skladu sa Agendom za održivi razvoj do 2030. godine, Ministarstvo sprovodi aktivnosti na pripremi dokumenta koji prikazuje ulogu kulture na održivi razvoj (*Culture for Development Indicators – CDIS*). Dobijenim podacima kroz sprovođenje CDIS projekta, doprinosi se izradi politika u oblasti kulture, zasnovanim na relevantnim informacijama o stepenu uključivanja kulture u razvojne strategije, kao i primjeni UNESCO Konvencije o zaštiti i promovisanju raznolikosti kulturnih izraza iz 2005. godine.

Nastavljena je saradnja na UNESCO projektu **Kultura i kreativnost za Zapadni Balkan**, koji spovodi UNESCO, u partnerstvu sa British Council-om i Italijanskom Agencijom za razvoj. Ministarstvo djeluje kao pridruženi partner, kroz javne pozive institucijama, pojedincima i javnim ustanovama u Crnoj Gori, da apliciraju sa projektima od značaja za razvoj kulture, kulturne baštine i međuregionalne saradnje.

Intezivirana je saradnja sa UNESCO oko **ponovnog uspostavljanja zajedničke stalne postavke u Bloku 17 Državnog muzeja Aušvic-Birkenau**, koji ima za cilj unapređenje dijaloga, mira i pomirenja u regionu, kao i razvoja inovativnih i kreativnih pristupa očuvanju kulture sjećanja. U proceduri je potpisivanje Sporazuma između Vlade Crne Gore i Fondacije Aušvic-Birkenau, u cilju isplate iznosa sredstava predviđenog Sporazumom o finansiranju ponovnog uspostavljanja zajedničke stalne postavke u Bloku 17 Državnog muzeja Aušvic-Birkenau.

Odlukom Vlade Crne Gore formirana je Nacionalna komisija za UNESCO 31. jula 2025. g. Do kraja godine održane su četiri sjednice, Komisija se prvenstveno bavila pitanjima zaštite

svjetskih kulturnih i prirodnih dobara koja se nalaze na teritoriji Crne Gore, posebno Prirodno i kulturno-istorijsko područje Kotora i Nacionalni park Durmitor, a u cilju implementacije preporuka Komiteta za svjetsku baštinu i zaštite izuzetnih univerzalnih vrijednosti.

Ostali međunarodni programi i manifestacije

Crna Gora je tokom 2025. godine nastavila učešće u aktivnostima Evropske mreže za književnost i knjige Traduki, panevropske mreže European Film Promotion, međunarodne fondacije Ana Lind, Bijenalu mladih umjetnika Evrope i Mediterana, potpornom fondu za kinematografiju Eurimages, Forumu slovenskih kultura.

4. PLAN INTEGRITETA, KADROVSKI POSLOVI, JAVNE NABAVKE I SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA

4.1 Plan integriteta, kadrovski poslovi

Saglasno Zakonu o sprječavanju korupcije ("Sl. list CG", br. 53/14 i 42/17), Ministarstvo je dostavilo Izvještaj o sprovođenju plana integriteta za 2024. godinu.

Ministarstvo je u 2025. godini u kontinuitetu ažuriralo podatke o državnim službenicima i namještenicima kroz Centralnu kadrovsku evidenciju, odnosno HRMIS program.

Ministarstvo je u izvještajnom periodu realizovalo Program stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem za 2026. godinu, za javne ustanove iz oblasti kulture.

4.2 Javne nabavke i državna pomoć

Donijet je Plan javnih nabavki Ministarstva broj 13-426/25-185/1 od 24.01.2025. godine, kao i izmjene i dopune Plana br. 13-426/24-185/3 od 11.03.2025. godine.

U 2025. godini sprovedena su dva otvorena postupka javne nabavke, 10 jednostavnih nabavki putem zahtjeva za dostavljanje ponuda i 353 jednostavne nabavke putem direktne pogodbe.

Sačinjen je i dostavljen godišnji statistički izvještaj o javnim nabavkama za 2024. godinu, kao i polugodišnji statistički izvještaj za period 1. januar - 30. jun 2025. godine.

U decembru je dostavljen Izvještaj o kršenju antikorupcijskih pravila u postupcima javnih nabavki i Analiza rizika u vršenju kontrole u postupcima javnih nabavki za 2025. godinu.

U skladu sa Uredbom o načinu planiranja i sprovođenja centralizovanih javnih nabavki („Sl. list CG“, br. 69/20, 105/20, 139/22 i 29/23), Upravi za državnu imovinu su dostavljeni podaci za sprovođenje pet postupaka javnih nabavki.

Realizovane su aktivnosti koje se odnose na podnošenje Izvještaja o dodijeljenoj državnoj pomoći za 2024. godinu, kao i ažuriranje Registra dodijeljene državne pomoći.

4.3 Slobodan pristup informacijama

Tokom 2025. godine, u skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama ("Službeni list CG", br. 44/12 i 30/17), Ministarstvu je podnijeto 73 zahtjeva, od kojih je 46 rješenja kojima se usvaja zahtjev, 2 rješenja je djelimično jer se pristup dijelu informacije usvaja, a dio se odbija, 23 rješenja su o odbijanju zahtjeva za slobodan pristup informacijama, po osnovu jednog zahtjela je obustavljen postupak, a jedan je neriješen.

U izvještajnom periodu izjavljeno je sedam žalbi, od čega dvije zbog ćutanja administracije. Ministarstvo kulture i medija je, kao prvostepeni organ, usvojilo 1 žalbu i izmijenilo prvobitno rješenje, tri rješenja je donijelo postupajući po rješenju drugostepenog organa (Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama) dok drugostepeni organ nije odlučio u izvještajnom period za tri žalbe.

Saglasno Zakonu o slobodnom pristupu informacijama, Ministarstvo je u 2025. godini, donijelo Vodič za slobodan pristup informacijama i isti je objavljen na internet stranici ministarstva i dostupan na linku: Vodič za slobodan pristup informacijama u posjedu Ministarstva (www.gov.me). Svi podaci o načinu rješavanja zahtjeva unose se u informacioni sistem Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama.

Ministarstvo je tokom 2025. godine sprovelo aktivnosti na ažuriranju i proaktivnom objavljivanju dokumenata koja nastaju u radu ovog ministarstva, čime se postiže transparentnost rada i afirmiše integritet i legitimnost organa. Takođe, svi podaci o načinu rješavanja zahtjeva unose se u informacioni sistem Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama.

Takođe, krajem 2025. godine, Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama izvršila je nadzor nad proaktivnim objavljivanjem informacija i dostavljanjem akata i podataka za potrebe vođenja informacionog sistema pristupa informacijama, kojom prilikom je Zapisnikom o nadzoru konstatovano da kod Ministarstva nijesu utvrđene nepravilnosti u primjeni odredbi Zakona o slobodnom pristupu informacijama.

5. REALIZACIJA ZAKLJUČAKA VLADE

Od 26 zaključaka Vlade u 2025. godini, za koje je bilo nadleženo Ministarstvo kulture i medija, realizovana su 23 zaključka, nerealizovana su dva zaključka, dok za realizaciju nije dospio jedan zaključak. Ukupan procenat izvršenja po zaključcima u 2025. godini je 88,46 %.

6. PREDLOG MJERA ZA UNAPREĐENJE STANJA PO OBLASTIMA ZA KOJU JE MINISTARSTVO OSNOVANO

6.1 Kulturno-umjetničko stvaralaštvo

U cilju unapređenja stanja u oblasti kulturno-umjetničkog stvaralaštva predložene su ljedeće mjere:

- Unapređenje normativnog okvira u oblasti kulture i kinematografije i pozorišne djelatnosti;
- Dalje razvijanje novih konkursnih linija kojima se podstče razvoju kulturnog obrazovanja;
- Jačanje međunarodne vidljivosti crnogorskog teatra;
- Jačanje međunarodnog pozicioniranja crnogorske kinematografije;
- Jačanje međunarodne saradnje i normativnog okvira u oblasti serijske audiovizuelne produkcije;
- Unapređenje procedura za monitoring i izvještavanje o realizaciji projekata;
- Unapređenje procedura za kvalitativnu analizu projekta i razvoj podsticajnih mjera za najuspješnije projekte sa konkursa likovne umjetnosti kroz sistem gradiranja uspješnosti realizacije prijavljenih projekata i programa.

- Širenje podrške aktivnostima BJCEM asocijacije koja se bavi kreiranjem prilika za izlaganje, rezidencijalne boravke, radionice, istraživačke projekte mladih likovnih umjetnika na području Evrope i Mediterana.
- Kreiranje konkursne linije za mobilnost umjetnika u likovnoj umjetnosti kojom bi se posebno stimulisala međunarodna kulturno-umjetnička saradnja i istraživački projekti.
- Kontinuirani nadzor nad radom ustanova iz pozorišne, filmske i muzičke djelatnosti, kroz praćenje godišnjeg plana i programa rada institucije;
- Razvoj filmske i pozorišne djelatnosti kroz podršku u obezbjeđivanju prostornih i tehničkih kapaciteta;
- Stvaranje uslova da se pozorišne predstave igraju i izvan matičnih scena;
- Nastavak digitalizacija bioskopskih sala u gradovima Crne Gore;
- Podrška muzičkim festivalima od posebnog značaja;
- Podrška talentovanim mladim umjetnicima;
- Podrška folklornim i horskim ansablama, koji se bave čuvanjem kulturne baštine;
- Podrška za realizaciju kompleksnih muzičko-scenskih projekata;
- Podrška istraživačkim projektima;
- Razvoj programa edukacije i publike (posebno mladih);
- Dalje jačanje međunarodne promocije crnogorskog književnog stvaralaštva;
- Razmatranje aktivnosti na otkupu knjiga za potrebe biblioteka;
- Bolje širenje informacija o javnim pozivima i konkursima u domenu književnosti, prevođenja i izdavačke djelatnosti;
- Organizovanje radnih sastanaka sa izdavačima, predstavnicima Traduki mreže i evropskim izdavačkim kućama, kako bi došlo do potencijalnih prevoda, kao i obuke naših izdavača u domenu prodaje autorskih prava i efikasnijeg međunarodnog predstavljanja crnogorskih pisaca i spisateljica;
- Podrška mladim umjetnicima za učešće na rezidencijalnim programima u inostranstvu kroz posebnu konkursnu liniju koja je prilagođena godišnjem kalendaru rezidencija;
- Analiza kadrovskih potreba ustanova kulturno-umjetničkog stvaralaštva;
- Analiza stanja infrastrukturnih uslova, objekata i opreme u ustanovama kulture;
- Razvijanje participativnih modela saradnje u procesu razvoja kulturne politike, kroz konsultacije sa relevantnim stranama;
- Razvijanje kulturnih programa prilagođen inostranim turistima;
- Razvijanje saradnje sa sektorima obrazovanje i turizma kroz realizovanje zajedničkih aktivnosti
- Podrška projektima prezentacije crnogorske kulture na međunarodnom nivou.

6.2 Kulturna baština

U cilju unapređenja stanja u oblasti kulturne baštine predložene su sljedeće mjere:

- Nastavak aktivnosti na izmjenama i dopunama normativnih akata iz oblasti kulturne baštine;
- Inteziviranje aktivnosti na usklađivanju Zakona o zaštiti kulturnih dobara sa (EU) regulativama koje se odnose na unos i uvoz kulturnih dobara
- Jačanje institucionalnog sistema iz oblasti kulturne baštine sa posebnim akcentom na konzervatorsku djelatnost;
- Kreiranje Liste prioriteta nepokretnih i pokretnih kulturnih dobara koja zahtijevaju prioritetan konzervatorski tretman;
- Izrada novih i revizija postojećih planova upravljanja za dobra koja su upisana na UNESCO listu i dobara koja se nalaze na Tentativnoj listi;
- Inteziviranje aktivnosti na stručnoj obradi otkrivenih arheoloških artefakata i određivanju subjekta upravljanja arheološkim nalazima koji su otkriveni tokom arheoloških istraživanja u prethodnom periodu;

- Jačanje kadrovskih kapaciteta iz oblasti kulturne baštine;
- Jačanje saradnje sa obrazovnim sistemom u cilju osnivanja novih studijskih programa iz oblasti kulturne baštine (arheolozi, historičari umjetnosti, arhitekta konzervatori i td.);
- Promocija i prezentacija kulturne baštine, sa posebnim akcentom na sjevernu regiju;
- Jačanje saradnje sa vlasnicima/držiocima kulturnih dobara, NVO sektorom, lokalnom zajednicom i drugim subjektima sa ciljem edukacije i promocije značaja kulturne baštine i njenih vrijednosti za društvo;
- Inteziviranje aktivnosti na nominovanje novih dobara na UNESCO Listu svjetske baštine (materijalnih i nematerijalnih), kroz pojedinačne i serijske nominacije u saradnji sa lokalnim zajednicama.

6.3. Odjeljenje za inspekcijski nadzor

- razmotriti mogućnost jačanja kadrovskih kapaciteta inspekcije;
- ostvarivati kontinuiranu saradnju sa organima državne uprave, organima lokalne samouprave, kao i pravosudnim organima, radi efikasnijeg postupanja u složenim predmetima;
- jačati načelo preventivnosti i preventivni pristup kroz kontinuiranu saradnju sa organima koji rade u oblasti zaštite kulturnih dobara i baštine, kao i komunikaciju sa subjektima nadzora i informisanje o zakonskim obavezama;
- stalno stručno usavršavanje inspektora;
- unapređenje internih procedura i razvoj savremenih alata za planiranje, praćenje i izvještavanje radi povećanja efikasnosti, transparentnosti i dostupnosti podataka.
- pojačati savjetodavne i edukativne aktivnosti prema muzejima i bibliotekama;
- unaprijediti saradnju sa Državnim arhivom, naročito u dijelu davanja saglasnosti na Liste kategorija registratorske građe i pružanja stručne podrške subjektima nadzora;
- organizovanje edukativnih programa za subjekte nadzora iz oblasti arhivske djelatnosti;
- jačanje insitucionalne svijesti o značaju arhivske građe kao trajne vrijednosti, kroz saradnju sa organima drugim nadležnim organima, uz uključivanje arhivskih obveznika;
- razmotriti mogućnost za izradom jedinstvenih smjernica i pripremiti kontrolne liste za arhivsko poslovanje, koje bi bile dostupne subjektima nadzora i korišćene u inspekcijskom postupku.

6.4 Međunarodna saradnja i evropske integracije

U cilju unapređenja stanja u oblasti međunarodne saradnje predložene su sljedeće mjere:

- Pospješivanje međunarodne saradnje u oblasti kulture kroz komunikaciju diplomatskim kanalima i direktno sa relevantnim institucijama kulture iz drugih zemalja iniciranjem potpisivanja memoranduma o saradnji i implementaciji zajedničkih projekata;
- Podsticanje učešća crnogorskih institucija kulture u međunarodnim fondovima čija je Crna Gora članica, s posebnim akcentom na program Kreativna Evropa i IPA programe prekogranične saradnje, sa ciljem investicija u infrastrukturu i pospješivanja konkurentnosti crnogorskog kulturnog i kreativnog sektora;
- Podsticanje crnogorskih institucija, umjetnika i kulturnih djelatnika, na učešće u UNESCO pozivima za finansiranje projekata saradnje i samostalnih projekata.

6.5 Kreativne industrije

U cilju unapređenja stanja u oblasti kreativnih industrija predložene su sljedeće mjere:

- U cilju unapređenja stanja u oblasti kreativnih industrija tokom 2026. godine, strateški fokus Direktorata biće usmjeren na sistemski i održiv razvoj sektora kroz stvaranje podsticajnog institucionalnog i poslovnog ambijenta. Planirane aktivnosti obuhvataju jačanje nacionalne i međunarodne vidljivosti crnogorskog kreativnog stvaralaštva, uz poseban akcenat na integraciju ovih djelatnosti u šire razvojne i turističke tokove. Ključni mehanizam podrške ostaje kontinuirano finansiranje putem javnih konkursa, čime se podstiče inovativno preduzetništvo, zapošljavanje i konkurentnost aktera na tržištu.
- Poseban prioritet predstavlja definisanje efikasnog modela upravljanja kreativnim habovima, što uključuje analizu opravdanosti osnivanja namjenskih javnih ustanova i standardizaciju njihovog vizuelnog i programskog identiteta. Kroz ove prostore planira se realizacija raznovrsnih edukativnih i kulturnih sadržaja koji povezuju javni, civilni i privatni sektor, čime se habovi pozicioniraju kao ključna čvorišta za razvoj lokalne kreativne scene.
- Dodatno, rad Direktorata biće fokusiran na digitalnu transformaciju i mapiranje sektora kako bi se osigurala precizna baza podataka o svim akterima i njihovim kapacitetima. Kroz međuresornu i međunarodnu saradnju, planirano je unapređenje vještina i kompetencija, naročito kod mladih i žena preduzetnica, uz istovremeno korišćenje novih tehnologija za modernu prezentaciju kulturne baštine i jačanje međunarodnog imidža Crne Gore.

6.6 Finansijsko poslovanje

U cilju unapređenja stanja u oblasti finansijskog poslovanja predložene su sljedeće mjere:

- Iznaci najbolje mehanizme finansiranja javnih ustanova kulture u saradnji sa Ministarstvom finansija, a u skladu sa preporukama DRI;
- Unaprijediti monitoring i evaluaciju namjenskog trošenja sredstava koja se dodjeljuju kroz ugovore o sufinansiranju projekata/programa u svim oblastima kulture i medija.

6.7 Kadrovski kapaciteti

U cilju unapređenja stanja u oblasti kadrovskih kapaciteta predložene su sljedeće mjere:

U narednom periodu potrebno je ojačati kadrovske kapacitete popunjavanja upražnjenih radnih mjesta.

6.8 Javne nabavke

U cilju unapređenja stanja u oblasti javnih nabavki predložene su sljedeće mjere:

- Unapređenje sistema planiranja potreba za javnim nabavkama roba i usluga unutar organizacionih jedinica.

6.9 Kapitalni projekti u oblasti kulture

U cilju unapređenja stanja u oblasti kapitalnih projekata predložene su sljedeće mjere:

Kontinuirano stvarati nepходne uslove za infrastrukturna ulaganja u oblasti kulture kroz podršku države i međunarodnih partnera.

6.10 Saradnja sa NVO

U cilju unapređenja stanja u oblasti nevladinog sektora predložene su sljedeće mjere:

Obezbeđivati kontinuiranu podršku projektima i programima NVO-o u skladu sa zakonom; Pozivi predstavnicima NVO za učešće na sakupljanju podataka od značaja za izvještavanje ka EU i UNESCO partnerima.

7. PODACI IZ FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA MINISTARSTVA

Zakonom o budžetu za 2025. godinu budžet Ministarstva iznosio je 33.271.237,12 i to za četiri Programa:

- 1) Zaštita, očuvanje i razvoj kulturne baštine – 9.786.491,34 €;
- 2) Produkcija i umjetničko stvaralaštvo – 16.906.648,46 €;
- 3) Mediji – 4.156.442,44 €;
- 4) Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva – 2.421.649,89 €.

Izvršenje budžeta Ministarstva iz opštih prihoda za 2025. godinu, koji uključuju i realizaciju 12 aktivnosti, preko kojih se obezbeđuju sredstva javnim ustanovama kulture iznosi 26.892.895,80 € što iznosi 92,32% tekućeg budžeta, iz namjenskih prihoda 606.991,69, iz donacija 298.315,39.

8. PREGLED AKTIVNOSTI ZA ORGANE UPRAVE NAD KOJIMA MINISTARSTVO VRŠI NADZOR

8.1 Uprava za zaštitu kulturnih dobara

Uprava za zaštitu kulturnih dobara (u daljem tekstu: Uprava), sa sjedištem na Cetinju i područnim jedinicima u Kotoru i Mojkovcu, tokom 2025. godine, u cilju zaštite i valorizacije kulturnih dobara, realizovala je aktivnosti koje se odnose na upravne i sa njima povezane stručne poslove i to:

Studije zaštite kulturne baštine – Uprava je u izvještajnom periodu izradila 2 studije zaštite kulturne baštine .

Odobrenja za vršenje arheoloških i konzervatorskih istraživanja – Uprava je izdala 21 rješenja – odobrenja za sprovođenje istraživanja.

Konzervatorski uslovi – Uprava je izdala 711 konzervatorskih uslova za izradu konzervatorskih projekata za sprovođenje konzervatorskih mjera na kulturnim dobrima, kao i 132 saglasnosti na projektnu dokumentaciju na osnovu izdatih konzervatorskih uslova.

Uspostavljanje zaštite kulturnih dobara – Upravi je upućeno 15 inicijativa za uspostavljanje zaštite kulturnog dobra, 12 je usvojila, 3 odbila i sačinila 2 elaborata o utvrđivanju kulturnih vrijednosti. Donešeno je 1 rješenje o uspostavljanju prethodne zaštite i 7 rješenja o utvrđivanju statusa kulturno dobro, uradjeno je 48 Elaborata o revalorizaciji kulturnih dobara i donijeto je 5 Rješenja o revalorizaciji.

Ostale aktivnosti – Donijeta su 33 Rješenja o slobodnom pristupu informacijama, za čije potrebe se i selektiralo, kopiralo, skeniralo i uručivala tražena dokumentacija, izdato 16 Rješenja-odobrenja za korišćenje kulturnih dobara u komercijalne svrhe (snimanja video materijala), 138 mišljenja i saglasnosti - izvoz kulturnih dobara, umjetnina van granica Crne Gore, 11 Mišljenja na planska dokumenta; 11 Saglasnosti na planska dokumenta; 54 Mišljenja na privremene objekte; 25 Mišljenja na solarne i vjetroelektrane; 6 Saglasnosti na Program privremenih objekata; 964 dopisa –(mišljenja – smjernica – mišljenja o potrebi izrade HIA studija), u skladu sa Zakonom o zaštiti kulturnih dobara različite sadržine; uputila 37 obavještenja inspektoratu za zaštitu kulturnih dobara; izradila 3 HIA studije.

Direktor/ica Uprave tokom izvještajnog perioda organizovao/la participirao/la brojnim sastancima iz domena djelatnosti/ nadležnosti Uprave, u matičnoj instituciji/ PJ Uprave, i drugim resorima/ministarstvima, opštinama i institucijama.

U izvještajnom periodu, Uprava je ostvarila saradnju sa pisanim i štampanim medijima, kojima je blagovremeno odgovarano na postavljena novinarska pitanja.

Kadrovski i prostorni kapaciteti – Uprava koristi objekte na Cetinju i Kotoru. Poslove obavlja kroz dva sektora i dvije područne jedinice u Kotoru (za teritorije opština Kotor, Tivat, Herceg Novi i Budva) i Mojkovcu (za teritorije opština Andrijevića, Bar, Berane, Bijelo Polje, Danilovgrad, Kolašin, Mojkovac, Nikšić, Plav, Plužine, Pljevlja, Podgorica, Rožaje, Šavnik, Ulcinj i Žabljak), sa 32 zaposlena lica. Imajući u vidu složenost poslova koje obavlja ovaj organ, evidentan je nedovoljan broj kadrovskih kapaciteta, s iskustvom u ovoj oblasti. Iz tog razloga, neophodno je raditi na jačanju kadrovskih kapaciteta u Upravi, kako bi se odgovorilo složenim poslovima koje obavlja ovaj organ. Takođe, treba raditi i na prostornom kapacitetu obzirom da svakodnevni rad iziskuje veliki broj dokumentacije za čije skladištenje nema trenutno prostornih kapaciteta.

8.2 Državni arhiv Crne Gore

Aktivnosti Državnog arhiva (u daljem tekstu: Arhiv), koji je organ državne uprave osnovan za vršenje arhivske djelatnosti na području Crne Gore, shodno Programu rada za 2025. godinu, bile su usmjerene na: realizaciju redovnih obaveza i zadataka iz arhivske djelatnosti; rješavanje problema nedostajućeg kadra; obuke i usavršavanja postojećeg kadra u zemlji i inostranstvu; rad na stvaranju uslova za povećanje sopstvenih prihoda; stvaranje uslova za kontinuirani proces digitalizacije arhivske građe; proširivanje kapaciteta za smještaj, čuvanje i zaštitu arhivske građe/izgradnju novog objekta DACG na Cetinju; saradnju sa državnim organima, ustanovama i drugim subjektima u Crnoj Gori; međunarodnu saradnju; izdavačku djelatnost; realizaciju manifestacije „Nedjelja arhiva“; održavanje objekata Arhiva i poboljšanje uslova i kvaliteta rada i druge aktivnosti.

Kadrovski kapaciteti: U 2025. godini okončan je jedan postupak novog zapošljavanja, koji je pokrenut krajem 2024.godine po kojemu je radni odnos zasnovalo jedno lice iz kategorije ekspertske kadra.

Nacrtom Kadrovskog plana za 2025. godinu planirano je bilo raspisivanje javnih oglasa i zapošljavanje ukupno 13 novih izvršilaca: od toga: 9 novih službenika i namještenika (5 izvršilaca iz kategorije ekspertske kadra i 4 izvršioca iz kategorije izvršnog kadra) i 4

pripravnik (3 pripravnika sa visokim obrazovanjem i 1 sa srednjim obrazovanjem), shodno prioritetima na osnovu pribavljene saglasnosti Ministarstva finansija. Nakon dostavljanja Nacrta kadrovsog plana i pribavljene saglasnosti Ministarstva finansija Upravi za ljudske resurse, Vlada Crne Gore je donijela Zaključak br: 11-011/25-871/3 od 27.03.2025. godine, kojim je zadužila ministarstva, druge organe uprave i Generalni Sekretarijat Vlade da Upravi za ljudske resurse dostave Nacrte Kadrovsog plana za 2025. godinu, u roku od 30 dana od dana donošenja akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, koji je usaglašen sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima i namještenicima koji se tada nalazio u skupštinskoj proceduri. Izmjene i dopune Zakona o državnim službenicima i namještenicima stupile su na snagu 07.08.2025. godine, nakon čega se moglo pristupiti izradi Predloga novog akta o sistematizaciji. Kako zbog izrade novog akta o sistematizaciji i procedure prikupljanja neophodnih mišljenja prije dostavljanja kompletne dokumentacije Ministarstvu kulture i medija, odnosno Vladi do kraja godine nije utvrđen akt o sistematizaciji, to Nacrt Kadrovsog plana za 2025. godinu nije mogao biti dostavljen na usvajanje, pa samim tim nije moglo biti ni novog zapošljavanja u 2025.

Stupanjem na snagu izmjena i dopuna Zakona o državnim službenicima, kojim je starosna granica za odlazak u penziju po sili zakona sa 67 godina smanjena na 66 godina života, u 2025 godini, ukupno 13 službenika je otišlo u penziju, dok zbog predhodno navedenog nije bilo novih zapošljavanja, pa je usljed ovih okolnosti ozbiljno dovedeno u pitanje redovno i efikasno funkcionisanje ovog organa. S tim u vezi, u 2026. godini, pored aktivnosti na izgradnji novog objekta DACG na Cetinju, ključni prioritet će biti nastavak jačanja kadrovskih kapaciteta i stvaranja novog kadra.

U 2025. godini nastavljen su unaprijeđivanje službenika u viša zvanja, shodno zakonu i prema rezultatima rada, čime je nastavljan proces vrjednovanja rada najboljih službenika, a istovremeno otvaranja prostora za nove službenike na radnim mjestima u početnim zvanjima, kao prvi preduslov za stvaranje novog kadra, na zdravim osnovama, na kojemu će počivati poslovanje DACG u budućnosti.

Obuke i usavršavanja postojećeg kadra - Konferencije, seminari, savjetovanja, informativni skupovi u zemlji i inostranstvu na kojima su učestvovali službenici DACG tokom 2025.godine: XIV Međunarodna konferencija „Venezia e il suo Stato de Mar“, Venecija(Italija), u organizaciji Societa Dalmatia di Storia Patria i Fondazione Giorgio Cini Instituta; Konferencija RootsTech 2025, Solt Lejk Siti (Juta, SAD), u okviru koje je održan i Archives and Archives Records Custodians Symposium, u organizaciji FamilySearch International; V Konferencija bibliotekara, arhivista i muzealaca - LAM 2025 u organizaciji Nacionalne biblioteke „Đurđe Crnojević“, Državnog arhiva Crne Gore i Narodnog muzeja Crne Gore; Radna posjeta Trstu i Goriziji(Italija), u okviru pripremanja velike međunarodne izložbe „Italija i Crna Gora – dvije zemlje sa zajedničkim Jadranom“, posvećene predstavljanju kulturnih veza, zajedničke istorije i nasljeđa dvije zemlje na jadranskom prostoru, u sradnji sa Unijom Zajednice Italijana Crne Gore; Konferencija „Subotički arhivski dani 2026“ u Subotici, u organizaciji Istorijskog arhiva Subotica; VI Međunarodna konferencija „Tuzlanski arhivski dani“ u Tuzli, u organizaciji Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona i JU Arhiva Tuzlanskog kantona; IX Međunarodno arhivsko savjetovanje „Šabac 2025“ u Šapcu, u organizaciji Arhivističkog društva Srbije i Međuopštinskog arhiva Šabac; Seminar „Javne nabavke-primjena u praksi 2025“ u Budvi, organizator Centar za ekonomiju i tehnologiju; Međunarodni naučno-stručni skup „Dani Miloša Miloševića“ u Kotoru, u organizaciji Državnog arhiva Crne Gore i Opštine Kotor; „V suret konzervatora i restauratora arhivskog gradiva, književne građe i umjetnina na papiru“ u Dubrovniku, u organizaciji Sveučilišta u Dubrovniku, Državnog arhiva u Rijeci i Hrvatskog državnog arhiva.

Rad na stvaranju uslova za povećanje sopstvenih prihoda: U cilju podizanja na viši nivo sveukupnog poslovanja i ostvarivanja što boljih rezultata rada u cjelini, nastavljene su aktivnosti na stvaranju uslova za povećanje sopstvenih prihoda Državnog arhiva. U prvom

redu kroz nastavak jačanja kontrolnih mehanizama, dalje unaprjeđenje kadrovske strukture i efikasnije postupanje, te pokretanjem inicijativa za unaprjeđenje normative u cilju potpunijeg i preciznijeg pravnog uređenja oblasti arhivske djelatnosti i postizanja što većeg stepena transparentnosti.

Nastavljane su aktivnosti u pravcu nalaženja rješenja, u skladu sa pozitivnim propisima, za stavljanje u funkciju za posjetioce izložbenog prostora Istorijskog arhiva Kotor, koji se nalazi u srcu starog grada, na jednoj od najatraktivnijih lokacija, u neposrednoj blizini Katedrale sv. Tripuna, što bi omogućilo ostvarivanje novih prihoda po ovom osnovu - prihoda koji bi mogao značajno premašiti dosadašnje ukupne sopstvene prihode Državnog arhiva na godišnjem nivou.

Digitalizacija: Tokom prethodne dvije godine ozbiljno i sistematski se pristupilo pitanju digitalizacije arhivske građe i nakon detaljne analize i sagledavanja realnih mogućnosti za kontinuirano odvijanje ovog procesa u okviru redovnih poslova Arhiva, kao i opcija angažovanja specijalizovanih firmi koje se bave digitalizacijom, nabavke opreme i drugih segmenata, predložen je jedan od mogućih modela realizacije ovog veoma zahtjevnog posla i upućena je inicijativa Ministarstvu i drugim resorima od važnosti za ovaj proces u cilju utvrđivanja polaznih osnova, finansijskih mogućnosti i odabra najboljeg, najefikasnijeg i najekonomičnijeg modela. Kako u 2023. godini, izuzev Ministarstva kulture, nije bilo odgovora od drugih resora od važnosti za ovaj proces, tokom 2024. godine samostalno smo nastavili ove aktivnosti i sagledano je više konkretnih modela digitalizacije, te organizacije tog procesa u drugim Arhivima, u okruženju i šire, kako bi pokušali naći najbolji model koji bi bio primjenjiv u DACG, imajući u vidu naše organizacione i kadrovske potencijale, finansijske mogućnosti, ali i ogroman problem nedostajućih prostornih kapaciteta, ne samo za smještaj, čuvanje i zaštitu arhivske građe, već i za redovan rad službenika. U 2025. godini obnovljena je ova inicijativ i održan sastanak u Ministarstvu javne uprave ovim povodom, u cilju zajedničkog utvrđivanja odabira najboljeg modela za digitalizaciju shodno organizacionim i finansijskim mogućnostima, pripreme i obezbjeđivanja sredstava za realizaciju, pa se u toku 2026. očekuju konkretnije aktivnosti u ovom pravcu, imajući u vidu sva prethodna pitanja, u prvom redu nedostajući prostor.

U vezi moguće besplatne digitalizacije dijela arhivske građe koja se tiče porodičnih istorija, starih matičnih knjiga, registara i dr., vođeni su razgovori sa Family Search International, najvećom genealoškom organizacijom na svijetu koja saraduje sa brojnim arhivima i u toku je process pribavljanja mišljenja kod resornih ministarstava u vezi ove mogućnosti i nacrtu ugovora.

Prostorni kapaciteti: Prostorni kapaciteti Arhiva obuhvataju i organizacione jedinice u gotovo svim opštinama, sa površinom poslovnog prostora cca 6.052m². Od toga je 3.698m² prostor za smještaj arhivske građe, 1.415m² kancelarijski prostor, a preostalih 939m² se odnosi na konzervatorsku radionicu, čitaonice, izložbeni prostor i dr. U državnom vlasništvu je 4.140m² ili 68%. Veličina i kvalitet prostora koji se koristi ne zadovoljava potrebe, posebno imajući u vidu stalno preuzimanje arhivske građe od niza stvaralaca koja je već prispjela i pripremljena. Problem je iz godine u godinu sve izraženiji, pa je u nekim slučajevima već dovedeno u pitanje vršenje poslova osnovne djelatnosti Državnog arhiva. Problem nedostatka prostora najizraženiji je na Cetinju, gdje se čuva najznačajnija arhivska građa.

Postojeći objekat sjedišta Državnog arhiva na Cetinju površine je 1569m² od čega 750m² čine depoi za smještaj arhivske građe, čime nijesu zadovoljene ni trenutne potrebe, osim toga arhivska građa spremna za preuzimanje kontinuirano se uvećava. Shodno tome evidentna je potreba proširenja odnosno dogradnje postojećeg objekta Državnog arhiva na Cetinju. Aktivnosti na tom planu su započete prije više od deceniju, ali nije bilo značajnijeg pomaka i sada je rješavanje ovog pitanja prioritet svih prioriteta.

U prethodne dvije godine ponovo je aktuelizovana ova tema i otpočeo je proces stvaranja svih neophodnih administrativnih i drugih preduslova za realizaciju. Tokom 2024 godine radilo se na uređenju listova nepokretnosti, u saradnji sa Upravom za državnu imovinu na elaboratu za rušenje starog ruiniranog objekta koji se nalazi na parceli na kojoj će se graditi novi objekat DACG i ovaj objekat je uklonjen 2025. godine. U saradnji sa Upravom za državnu imovinu u 2026. godini planirana je izrada Idejnog rješenja novog objekta, kao i izrada Glavnog projekta, zaokruživanje cijelog administrativnog procesa, te u trećem, odnosno četvrtom kvartalu, u saradnji sa Ministarstvom kulture i medija i Ministarstvom finansija, odnosno Vladom Crne Gore, obezbjeđivanje finansijskih sredstava za realizaciju, kako bi nakon tenderske procedure, u skladu sa Zakonom, izgradnja novog objekta uz postojeći objekat Državnog arhiva na Cetinju konačno bila započeta najdalje u toku 2027. godine.

U gotovo svim organizacionim jedinicama izražen je problem nedostajućih kapaciteta za smještaj, čuvanje i zaštitu arhivske građe i/ili neodgovarajućeg kvaliteta prostora za rad. Tokom 2022 i 2023. godine radilo se na rješavanju ovog problema u svim odsjecima, po prioritetima i shodno finansijskim mogućnostima. Problem je riješen u Pljevljima adaptacijom i opremanjem novih prostorija od preko 200 m², za proširivaje deopoa i novu čitaonicu, te renoviranjem i opremanjem postojećih prostorija. Uređene su radne prostorije na Žabljaku i u Šavniku, koje su bile u katastrofalnom stanju, renovirane i uređene prostorije AO Cetinje i AO Danilovgrad, saniran je krov na objektu u Beranama, koji je bio u jako lošem stanju, završeni radovi na sanaciji i uređenju unutrašnjosti, kao i novoj fasadi ovog objekta. Izvršene su manje popravke i hitne intervencije na objektima u Herceg Novom i u još nekoliko gradova, a tokom 2024. godine i 2025. godine postavljeni su novi podovi u AO Podgorica, uređena unutrašnjost i opremljene novim kancelarijskim namještajem prostorije AO Kotor i vršeni radovi na održavanju u još nekoliko arhivskih odsjeka. I u 2025. godini nastavljeni su razgovori sa Upravom za državnu imovinu, vezano za pronalaženje novih, adekvatnih prostorija za rad Odsjeka za zaštitu registratorske i arhivske građe van Arhiva, u Podgorici, te za proširenje AO Bijelo Polje.

Saradnja sa državnim organima, ustanovama i drugim subjektima u Crnoj Gori: Tokom 2025. godine ostvarena je saradnja sa Ministarstvom kulture i medija – u okviru programa „Sedmica crnogorske kulture u Albaniji“, Državni arhiv Crne Gore je u Tirani predstavio izložbu dokumenata „Konzularna predstavništva Crne Gore 1880–1914“.

U saradnji sa Ministarstvom vanjskih poslova, 12. maja u Vladinom domu na Cetinju, u okviru svečanog obilježavanja Dana crnogorske diplomatije, predstavljena su originalna dokumenta koja svjedoče o bogatoj istoriji crnogorske diplomatije; U saradnji sa MVP, ambasdom Crne Gore u Republici Hrvatskoj, povodom Njegoševog dana – crnogorskog praznika kulture, u Zagrebu je 13. novembra, u Novinarskom domu, održana video prezentacija DACG “Veze Crne Gore i Hrvatske tokom revolucije 1848/49”, dok je uz učešće ambasade Crne Gore u Republici Sjevernoj Makedoniji organizovana izložba dokumenata „Konzularna predstavništva Crne Gore 1880–1914“, u Skoplju istim povodom, a koja je realizovana u saradnji DACG i Arhiva RS Makedonije.

Tokom godine, u okviru jačanja saradnje u Crnoj Gori, potpisani su i memorandumi o saradnji sa Savezom udruženja boraca NOR-a i antifašista Crne Gore (SUBNORA), zatim Zajednicom Italijana Crne Gore, koji se odnosi na realizaciju velike međunarodne izložbe „Italija i Crna Gora – dvije zemlje sa zajedničkim Jadranom“, posvećene predstavljanju kulturnih veza, zajedničke istorije i nasljeđa dvije zemlje na jadranskom prostoru. Takođe, potpisan je Memorandum o saradnji sa Fakultetom likovnih umjetnosti Univerziteta Crne Gore, kojim je predviđena razmjena stručnih iskustava i zajednička realizacija programa u oblasti zaštite i prezentacije kulturne baštine. Posebno je značajno što će studenti FLU sa programa konzervacija i restauracija od februara 2026. započeti stručnu praksu u Odjeljenju za tehničku zaštitu arhivske građe, čime se stvaraju uslovi za sistematsko osposobljavanje novog kadra u oblasti konzervacije i jačanje kapaciteta Arhiva za budućnost.

U okviru manifestacije „Nedjelja arhiva 2025“, u saradnji sa Nacionalnom bibliotekom Crne Gore „Đurđe Crnojević“ i Narodnim muzejem Crne Gore, 28. i 29. maja na Cetinju organizovana je V međunarodna konferencija bibliotekara, arhivista i muzealaca - LAM 2025. Konferencija je okupila na desetine autora iz regiona.

U Kotoru je, u saradnji sa Kulturnim centrom “Nikola Đurković”, u okviru programa trećeg Festivala knjige FesKK – “Pazi šta čitaš” predstavljena izložba dokumenata „Konzularna predstavništva Crne Gore od 1880. do 1914.“.

U saradnji sa Opštinom Kotor, DACG je 6. i 7. novembra organizovao međunarodni naučno-stručni skup „Dani Miloša Miloševića“, posvećen imenu i nasljeđu dr Miloša Miloševića, kao i naučnoj valorizaciji kulturnog nasljeđa Boke Kotorske nakon zemljotresa 1979. godine i vrednovanju dokumentarnog nasljeđa kroz istraživanja, prezentacije, digitalizaciju i međuinstitucionalnu saradnju. Na skupu je učestvovalo 35 autora iz više zemalja regiona i Evropske unije. Nadovezujući se na raniji skup „Miloš Milošević i kulturna tradicija Boke“, ova kulturna manifestacija postavila je temelj da se ubuduće održava svake druge godine, kao trajni prostor okupljanja stručnjaka i predstavljanja najnovijih istraživanja u oblasti arhivske djelatnosti i kulturno-istorijske baštine.

U saradnji sa Prijestonicom Cetinje, u okviru obilježavanja 13. Novembra - Dana Prijestonice i Njegoševog dana – crnogorskog praznika kulture, održana je promocija zbornika dokumenata DACG „Okružni komitet KPJ Cetinje u NOR-u 1941–1945“(knjige I i II).

U saradnji sa JU Gradskom bibliotekom Tivat, 20. novembra 2025., u Tivtu je održan panel - predstavljanje Državnog arhiva Crne Gore, sa posebnim osvrtom na rad kotorskih odsjeka DACG, pod nazivom „Arhivi – nasljeđe i odgovornost“.

U okviru manifestacije „Nedjelja vojvode Gavra Vukovića: U čast nasljeđa vojvode“, u saradnji sa Kulturnim centrom Berane, 26. novembra 2025., u Narodnoj biblioteci „Dr Radovan Lalić“ promovisan je zbornik dokumenata **„Izveštaji Mitra Bakića – crnogorskog poslanika u Carigradu (1885–1887)“, knjige III i IV.**

Povodom 120 godina od donošenja Ustava za Knjaževinu Crnu Goru iz 1905, u saradnji sa Pravnim fakultetom Univerziteta Crne Gore i Udruženjem pravnika Crne Gore, 12. decembra 2025. godine, na Pravnom fakultetu UCG, otvorena je izložba „Ustavi Crne Gore“, autora Danila Mrvaljevića. Na izložbi su predstavljeni originali svih crnogorskih ustava, onih koji se čuvaju u DACG, kao i dokumenta ustupljena od Nacionalne biblioteke Crne Gore „Đurđe Crnojević“ i Skupštine Crne Gore. Program svečanosti obuhvatio je otvaranje izložbe i okrugli sto „Ustav za Knjaževinu Crnu Goru iz 1905. – temelj crnogorske pisane ustavnosti“.

Državni arhiv Crne Gore je Biskupiji kotorskoj, Crkvi sv. Ivana Krstitelja u Budvi, vratio matične knjige iz perioda XVIII–XX vijeka, koje su nakon zemljotresa 1979. bile samo privremeno preuzete radi zaštite. Nakon višedecenijskog čekanja, matične knjige su konačno vraćene stvaraocu i vlasniku, čime je DACG pokazao profesionalnu odgovornost. Svečani čin vraćanja ove arhivske građe, nakon prethodno sprovedene procedure, upriličen je 24. decembra u Crkvi sv. Ivana Krstitelja, u Starom gradu Budve.

Nastavljena je saradnja sa JU SEŠ "Mirko Vešović" Podgorica obezbjeđivanjem obavljanja praktičnog obrazovanja učenika pravno administrativnog smjera ove škole u arhivskom odsjeku Podgorica i Arhivskom odsjeku za istoriju radničkog pokreta u Podgorici.

Pored navedenog, ostvarena je saradnja sa Upravom za zaštitu kulturnih dobara u dijelu redovnih poslova i aktivnosti ova dva organa - procedure u vezi sa izdavanjem

konzervatorskih uslova za izradu projektne dokumentacije, davanja saglasnosti na projekte, pribavljanja stručnih mišljenja i dr.

Tokom izvještajnog perioda nastavljena je redovna komunikacija i saradnja sa Ministarstvom kulture i medija, opštinama, centrima za kulturu, lokalnim muzejima i bibliotekama i drugim subjektima.

Međunarodna saradnja: U oblasti međunarodne saradnje, DACG je tokom 2025 godine ostvario izuzetno značajne rezultate koji su instituciju postavili na mapu najznačajnijih arhivskih centara. Direktor DACG Danilo Mrvaljević po prvi je put prisustvovao sastanku Evropskog odbora nacionalnih arhivista (EBNA) koji je održan u Varšavi, na poziv Državnog arhiva Poljske, kao i Kongresu Međunarodnog arhivskog savjeta – ICA Congress Barcelona 2025 (Generalna Skupština ICA i Generalna skupština EURBICA), čime je dodatno osnaženo učešće Crne Gore u međunarodnim tokovima savremene arhivistike. U oktobru 2025. godine, značajno učešće i na Međunarodnom seminaru u organizaciji i pod pokroviteljstvom Državnog instituta za kulturu Ministarstva vanjskih poslova Republike Bugarske na temu „Preispitivanje kulturne saradnje na Zapadnom Balkanu“; Takođe, predstavnici Arhiva učestvovali su na globalnoj konferenciji RootsTech 2025, u organizaciji najveće genealoške organizacije na svijetu Family Search International (Solt Lejk Siti, Juta, SAD), gdje su otvoreni razgovori o mogućoj saradnji na digitalizaciji arhivske građe, a zatim je uslijedila i posjeta delegacije ove organizacije Crnoj Gori. Pored navedenih aktivnosti i događaja na najvišem nivou, više službenika DACG je tokom 2025. učestvovalo i na brojnim konferencijama, seminarima, stručnim obukama i naučnim skupovima u zemlji i inostranstvu, doprinoseći kontinuiranom stručnom usavršavanju, razmjeni iskustava, promociji i prezentaciji našeg arhivskog nasljeđa i crnogorske pisane kulturne baštine.

Najznačajniji događaj 2025. godine, ali i u cjelokupnoj istoriji Državnog arhiva kada je riječ o međunarodnoj saradnji i prikupljanju arhivske građe crnogorske provenijencije koja se nalazi u drugim arhivima i jedan od najznačajnijih uopšte, bio je povratak crnogorske arhivske građe iz Austrije nakon više od jednog vijeka.

Ovaj projekat predstavlja krunu aktivnosti Državnog arhiva Crne Gore na polju međunarodne saradnje, a plod je izuzetnih odnosa sa Austrijskim državnim arhivom i predanog angažmana da se vrijedna arhivska građa crnogorske provenijencije vrati tamo gdje pripada - u Crnu Goru. Ceremonija potpisivanja akta o primopredaji građe održana je 23. juna 2025. godine, u prostorijama Austrijskog državnog arhiva u Beču, čime je ozvaničen povratak dragocjenog arhivskog materijala iz vremena Knjaževine i Kraljevine Crne Gore na Cetinje. Riječ je o građi crnogorske provenijencije koju čine 146 arhivskih kutija, koja je nastala u periodu od 1906. do 1916. godine, a u širem smislu i izvan tog vremenskog okvira i koja obuhvata dragocjenu dokumentaciju iz vremena Knjaževine i Kraljevine Crne Gore – najvećim dijelom građu Ministarstva vojnog, ali i građu Crnogorske narodne skupštine, Ministarstva unutrašnjih djela, uprava, sudova itd. Povratak navedene arhivske građe u domovinu, poslije više od 100 godina od kada je odnesena iz Crne Gore, predstavlja istorijski događaj za Državni arhiv i od izuzetnog je značaja za crnogorsku pisanu kulturno-istorijsku baštinu i državu. Realizacijom ovog projekta nijesu vraćena samo dokumenta koja pripadaju Crnoj Gori, već i dio njene istorije, izuzetno važan izvor za razumijevanje političkog, administrativnog i društvenog razvoja naše države i istorijskih prilika u prvim decenijama XX vijeka.

Na svečanoj prezentaciji arhivske građe preuzete iz Beča, koja je upriličena 4. novembra 2025. godine, u Vladinom domu na Cetinju, potpisan je i Sporazum o saradnji sa Austrijskim državnim arhivom, čime je formalizovano partnerstvo i otvoren prostor za realizaciju zajedničkih projekata, dalju razmjenu građe i stručnih iskustava.

Značajan sporazum o saradnji potpisan je i sa Državnim arhivom Republike Sjeverne Makedonije, nakon zajedničkih izložbenih projekata u Podgorici i Skoplju tokom 2025.

U novembru 2025, potpisan je i Sporazum o naučnoj i istraživačkoj saradnji sa Hrvatskim institutom za povijest u Zagrebu, koji će otvoriti prostor za realizaciju zajedničkih projekata, razmjenu stručnjaka i publikacija i druge oblike saradnje.

U okviru međunarodne saradnje, u 2025. godini realizovano je više značajnih projekata (izložbe dokumenata i prezentacije arhivske građe DACG u inostranstvu) i nastavljene aktivnosti na obnavljanju kontakata i stvaranju novih partnerstava sa Arhivima i drugim srodnim institucijama i asocijacijama.

Međunarodne konferencije, savjetovanja, naučni skupovi, seminari na kojima su učestvovali službenici Državnog arhiva tokom 2025. godine: XIV Međunarodna konferencija „Venezia e il suo Stato de Mar“, Venecija (Italija), u organizaciji Societa Dalmatia di Storia Patria i Fondazione Giorgio Cini Instituta; Radna posjeta Trstu i Goriziji (Italija), u okviru pripremanja velike međunarodne izložbe „Italija i Crna Gora – dvije zemlje sa zajedničkim Jadranom“, posvećene predstavljanju kulturnih veza, zajedničke istorije i nasljeđa dvije zemlje na jadranskom prostoru, u saradnji sa Unijom Zajednice Italijana Crne Gore; Konferencija „Subotički arhivski dani 2026“ u Subotici, u organizaciji Istorijskog arhiva Subotica; VI Međunarodna konferencija „Tuzlanski arhivski dani“ u Tuzli, u organizaciji Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona i JU Arhiva Tuzlanskog kantona; IX Međunarodno arhivističko savjetovanje „Šabac 2025“ u Šapcu, u organizaciji Arhivističkog društva Srbije i Međuopštinskog arhiva Šabac; „V suret konzervatora i restauratora arhivskog gradiva, književne građe i umjetnina na papiru“ u Dubrovniku, u organizaciji Sveučilišta u Dubrovniku, Državnog arhiva u Rijeci i Hrvatskog državnog arhiva.

Obnovljena su članstva u organizacijama ICA (Međunarodni arhivski savjet) i ICARUS (Međunarodni centar za arhivska istraživanja).

Unaprijeđena je saradnja sa udruženjima i nacionalnim zajednicama Crnogoraca u regionu, s ciljem jačanja veza sa dijasporom i podrške očuvanju crnogorske kulture, tradicije, jezika i identiteta. U saradnji sa Društvom Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb, 30. aprila, u Crnogorskom domu u Zagrebu, održana je promocija zbornika dokumenata „Izveštaji Mitra Bakića crnogorskog poslanika u Carigradu“.

Njegovo carsko i kraljevsko visočanstvo nadvojvoda Karl von Habsburg posjetio je Državni arhiv i za njega je upriličen prijem 4. oktobra 2025. godine. U okviru ovog prijema, obišao je i Istorijski arhiv Kotor, a posjeta je organizovana u saradnji sa Zajednicom Italijana Crne Gore.

Izdavačka djelatnost. U toku 2025. godine štampana su sljedeća izdanja: Zbornik dokumenata „Izveštaji crnogorskog poslanika u Carigradu Mitra Bakića 1900-1903“, knjiga V - Srđan Pejović i mr Vukota Vukotić; Zbornik dokumenata „OK KPJ Cetinje u NOR-u 1941-1945“, knjiga II, - Biljana Drašković i Dragoslav Bojović; Zbornik dokumenata „Podgorička banka 1904-1949“ – dr Ivan Tepavčević, Predrag Adžić i mr Jovan Muhadinović; Zbornik radova sa Međunarodnog naučno-stručnog skupa „Miloš Milošević i kulturna tradicija Boke“, održanog 2023. godine u Kotoru - urednica Snežana Pejović (krajem decembra 2024. godine upućen na štampu); „Povijest Crkve I“ - dr sc. Lenka Blechova Čelebić (suizdavaštvo sa Hrvatskim nacionalnim vijećem, Kotorskom biskupijom i Boka F); „Istorija Crkve I“ - dr sc. Lenka Blechova Čelebić (suizdavaštvo sa Boka F).

DACG je tokom 2025. godine, u partnerstvu sa različitim subjektima, organizovao promocije svojih izdanja na Cetinju, u Podgorici, Beranama, Kotoru i Zgarebu, a sva svoja izdanja

predstavio je i na 19. Međunarodnom podgoričkom sajmu knjiga i obrazovanja, Međunarodnom festivalu književnosti u Podgorici, te po prvi put na 68. Međunarodnom beogradskom sajmu knjiga, promovišući bogatu izdavačku djelatnost od ukupno oko 60 izdanja koja svjedoče o kulturnom i istorijskom nasljeđu Crne Gore.

“Neđelja arhiva 2025”: u periodu od 26 do 30. maja Državni arhiv je organizovao tradicionalnu manifestaciju “Neđelja arhiva” sa više od 100 programa, projekata i aktivnosti na teritoriji cijele države pod poznatim sloganom “Čuvajmo arhive”. Ova manifestacija održava se u cilju promocije arhivskog nasljeđa i podizanja svijesti o značaju Arhiva, arhivske djelatnosti i arhivske građe, neprocjenjivog blaga koje se čuva u Državnom arhivu.

U okviru programa “Neđelje arhiva” 2025. godine realizovane su brojne aktivnosti u svim arhivskim odsjecima, širom Crne Gore: izložbe i prezentacije dokumenata; promocije publikacija Državnog arhiva; posjete Arhivu i arhivskim odsjecima od strane učenika osnovnih i srednjih škola; održavanje časova istorije; predavanja o važnosti pisane kulturne baštine, značaju, funkciji i ulozi Arhiva u državi i društvu; posjete predstavnika Ministarstva, predstavnika lokalnih samouprava i registratura; predstavljanje plakata, distribuiranje propagandnih materijala; gostovanja na radiju i televiziji i druge aktivnosti.

Izložbe, promocije publikacija, prezentacije arhivske građe realizovane u okviru “Neđelje arhiva 2025”: Izložba dokumenata „Učiteljska škola Cetinje 1922-1945.“, autorke Vesna Đuričković i Jasna Cvetković; Izložba dokumenta i fotografija „Jevto Miletin Nikolić“, autorka Ljubomirka Asović; Izložba dokumenta i fotografija „Privreda u Rožajama“, autorke Sajma Duraković i Nizaheta Pepić. Internet izložba „Učiteljsko društvo u Baru 1919-1935.“, autor Zoran Đakonović; Internet izložba „Sreski narodni odbor Titograd/Narodni odbor sreza Titograd-opšta uprava 1945-1959.“, autorke Tanja Kalezić i Vesna Božović; „Retrospektiva izložbi dokumenata i fotografija AO Ulcinj 2011-2024“, priredili službenici Arhivskog odsjeka Ulcinj Snežana Nišavić, Dženana Adžemović i Adem Mehmeti; Promocija Zbornika radova sa naučno-stručnog skupa „Miloš Milošević i kulturna tradicija Boke“, Kotor 2023, urednica Snežana Pejović; Prezentacija najstarijih dokumenata arhivskog odsjeka Podgorica, fotografija iz fonda Novinsko narodno preduzeće – Tribina i panoa ranijih izložbi dokumenata „Arhivski odsjek Podgorica - čuvar dokumenata koji pričaju o svom gradu” i „Prosvjeta u Podgorici”, priredili službenici AO Podgorica; prezentacije arhivske građe u arhivskim odsjecima Istorijski arhiv Kotor, AO Herceg Novi i AO Budva.

Održavanje objekata Arhiva i poboljšanje uslova i kvaliteta rada: Nakon brojnih sanacija i renoviranja objekata u prethodne tri godine (uređenja prostorija koje Državni arhiv koristi na Žabljaku - AO Pljevlja i u Šavniku - AO Nikšić, a koje su bile u katastrofalnom stanju, adaptacije i opremanja novih prostorija za rad, proširenje depoa i novu čitaonicu u Pljevljima, renoviranja i opremanja prostorija AO Danilovgrad i AO Cetinje, te uređenja, manjih radova i hitnih popravki u AO za istoriju radničkog pokreta i AO za zaštitu građe van Arhiva u Podgorici, Istorijskom arhivu Kotor, AO Ulcinju, AO Rožaje, AO Bijelo Polje i AO Kotor, sanacije krova na objektu AO Berane, izgradnje parkinga i uređenja prilaza centralnoj zgradi DACG na Cetinju i drugo), u toku 2025. godine nastavljen je rad na redovnom održavanju objekata i poboljšanju uslova i kvaliteta rada, shodno prioritetima. Završeni su u potpunosti radovi na održavanju građevinskih objekata Državnog arhiva u Beranama (sanacija - renoviranje unutrašnjosti objekta i nova fasada) i prostorija koje koristi DACG u Podgorici (postavljanje novih podova), naručilac DACG; izvođač Akting doo Podgorica; vrijednost ugovorenih radova sa uračunatim pdv-om je 48.338,417eura. Takođe, završeno je uređenje i opremanje novim kancelarijskim namještajem prostorija za rad AO Kotor. Pored navedenog, u maju 2025 završeno je i uređenje centralnog hola zgrade sjedišta Državnog arhiva na Cetinju.

Budžet: Zakonom o budžetu za 2025.godinu Državnom arhivu su opredijeljena sredstva u iznosu od 2.431.653,08 €; Na 31.12. 2025. godine utrošena sredstva su iznosila 2.208.923,82€; Sopstveni prihodi na kraju 2025.godine su iznosili 41.110.75€.

Aktivnosti na realizaciji redovnih obaveza i zadataka iz arhivske djelatnosti koje se odnose na kontrolu, zaštitu, preuzimanje, smještaj, sređivanje, obradu i korišćenje arhivske građe od značaja za državu i jedinice lokalne samouprave, odvijale su se u organizacionim jedinicama Državnog arhiva, shodno Programu rada za 2025.godinu.